

SISUKORD:

1. Selgituseks	2
2. Mõisted ja lühendid	2
3. Üldsätted	11
3.1. Üldreeglid	11
3.2. Tehnilised nõuded	12
3.3. Kauplemissüsteemi sisestatud informatsiooni kasutamine	16
3.4. Intellektuaalomandi alased sätted	17
3.5. Tasud	18
3.6. Erakorralised meetmed	18
3.7. Konfidentsiaalsus ja informatsiooni andmise kohustus	20
3.8. Vastutuse piirangud.....	22
3.9. Vaidluste lahendamine ja kohaldatav õigus.....	23
4. Kauplemisreeglid	25
4.1. Üldreeglid	25
4.2. Liikmelisus Börsil	26
4.3. Börsi kauplemispäev.....	27
4.4. Börsimaakler	28
4.5. Tehingutellimuste sisestamine	29
4.6. Nõuded tehingutellimuste ja tehingute hinnale.....	29
4.7. Kauplemise lühiajaline peatamine tellimusraamatus (<i>Matching Halt</i>).....	30
4.8. Kauplemise peatamine (<i>Suspension</i>)	31
4.9. Tehingutellimuste automaatne edastamine (<i>Direct Market Access</i>)	32
4.10. Automatiseeritud kauplemine (<i>Algorithmic Trading</i>).....	34
4.11. Rikkumised.....	35
4.12. Maakleriturg	35
4.13. Vahendatud ligipääs (<i>Sponsored Access</i>)	36
5. Kapitaliturg (<i>INET Nordic</i>)	40
5.1. Kapitaliturg (<i>Equity Cash Market</i>).....	40
5.2. Kauplemismeetodid	40
5.3. Kauplemispäev	40
5.4. Tellimusraamat ja tehingutellimused	41
5.5. Tehingud tellimusraamatus	42
5.6. Tellimusraamatu välised tehingud - määratud vastaspoolega tehingud	42
5.7. Tehingute tühistamine	44
5.8. Arveldusreeglid	44
5.9. Erinõuded kauplemisele aktsiaturul (<i>Market Segment Shares</i>)	45
6. Võlakirjaturg (<i>Genium INET</i>)	46
6.1. Võlakirjaturg (<i>Fixed-Income Market</i>)	46
6.2. Kauplemismeetodid	46
6.3. Kauplemispäev	46
6.4. Tellimusraamat ja tehingutellimused	47

1. Selgituseks

Käesolevas NASDAQ OMX Tallinn AS-i (edaspidi: Börs) Reglemendi osas "Nõuded Börsi Liikmetele" (edaspidi: "Liikmeregolid") sätestatakse nõuded ja reguleeritakse kauplemisega seonduvat kõigil Börsi poolt korraldatavatel turgudel ning samuti Börsi liikmete ja liikmelisusega seotud nõudeid ja sellega seotud asjaolusid.

Seoses Börsi kuulumisega Nasdaq kontserni (sealhulgas Nasdaq Nordic'u kui integreeritud kauplemiskoha) turgude hulka, on Börs käesolevate Liikmeregolite sätetega harmoneerinud Börsi liikmetele seatavad nõuded ning kauplemisreeglid võimalikult suures ulatuses Nasdaq Nordic'u koosseisus tegutsevate turukorraldajate ühtsetes liikmeregolites (*Nasdaq Nordic Member Rules*) sätestatud ning teiste Balti Börside poolt kehtestatud nõuete ja reeglitega.

2. Mõisted ja lühendid

Käesolevates Liikmeregolites on alljärgnevatel mõistetel (samuti nende tuletistel), juhul kui neid ei ole Liikmeregolite tekstis teisiti defineeritud, alljärgnev tähendus:

automaatselt sobitatud tehing (<i>Automatically Matched Trade</i>)	tehingutellimuste automaatse sobitamise teel tellimusraamatus tehtud tehing.
avalik turuinfo (<i>Public Market Information</i>)	kauplemissüsteemist pärinev või sealt tuletatud info, mida võib Börsi poolt määratud tingimustel edastada üldsusele.
automatiseeritud kauplemine (<i>Algorithmic Trading</i>)	tehingutellimuste sisestamine, muutmine ja tühistamine läbi tarkvarasüsteemi, mis etteprogrammeeritud näitajatele reageerides automaatselt genereerib tehingutellimuste sisestamise või vastavalt kas muudab või tühistab eelnevalt kauplemissüsteemi sisestatud tehingutellimused.
avaoksjon (<i>Opening Call Auction</i>)	kauplemispäeva etapp, mille kestel sobitatakse väljakujunenud tasakaaluhinna (<i>Equilibrium Price</i>) alusel tehinguks kauplemiseelsel perioodil tellimusraamatusse sisestatud ning seal eelnevalt olnud tehingutellimused.
Balti Börsid (<i>Baltic Exchanges</i>)	Nasdaq Riia (NASDAQ OMX Riga, AS), NasdaqTallinn (NASDAQ OMX Tallinn AS) ja Nasdaq Vilnius (AB NASDAQ OMX Vilnius).
blokktehing	tehing, milles müüdüd väärtpaberite

<i>(Block Trade)</i>	väärtus ületab selle väärtpaberi suhtes kauplemissüsteemide spetsifikatsioonis kehtestatud või kauplemissüsteemis määratud künnise. Blokkteingu tegemisele kauplemissüsteemis kohaldatakse määratud vastaspoolega tehingu kohta käivaid sätteid, arvestamata seejuures ostuhinna määramise suhtes sätestatud piiranguid.
Börsi liige <i>(Member)</i>	Reglemendis sätestatud nõuetele vastav äriühing, kes on Börsi juhatuse otsusega omandanud liikmestaatuse ning sõlminud Börsiga Börsi liikme lepingu (liikmeleping).
Börsimaakler <i>(Exchange Trader)</i>	Börsi liikme või viimasega samasse kontserni kuuluva Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi krediitiasutuse või investeerimisühingu töötaja, kes on omandanud õiguse esindada Börsi liiget kauplemistegevuses Börsil.
börsipäev <i>(Exchange Day)</i>	kalendripäev, mil Börs on avatud kauplemiseks.
Börsi teatis <i>(Exchange notice)</i>	teade, millega informeeritakse Börsi liikmeid ja/või teisi turuosalisi turu toimimist mõjutavatest või sellega seotud asjaoludest.
emissiooniinstrument <i>(Issuance Instrument)</i>	emissioonitõend või seoses väärtpaberiemissiooniga väljalastud märkimis- või muu sarnane õigus.
emissioonitõend <i>(Issuance Certificate)</i>	instrument, mis esindab aktsiaseltsi poolt täiendavalt emiteeritud aktsiat kuni äriregistris aktsiakapitali suuruse muutmise kohta kande tegemiseni.
hinnasamm <i>(Tick Size)</i>	väikseim hinna määr, mille võrra on võimalik muuta tellimusraamatus kuvatud tehingutellimuse hinda.
INET Nordic	kauplemissüsteem, mida kasutatakse kauplemiseks kapitaliväärtpaberitega.
Kaalutud keskmine kursivahemik <i>(Volume Weighted Average Spread)</i>	on vahemik sellise arvestusliku kaalutud keskmise ostu- ja müügihinna vahel, mille oleks saanud juhul, kui tehingu tegemiseks antud tehingukorraldus oleks tellimusraamatusse sisestatud vastavalt

	<p>kui turuhinnaga tehingutellimus (so. nii ostu kui ka müügitellimus). Seejuures võetakse arvestusliku müügi- ja ostuhinna leidmisel arvesse üksnes tellimusraamatus kuvatud tehingutellimuste avalikustatud kogused.</p>
<p>kaetud ostutäht (<i>Warrant</i>)</p>	<p>väärtpaber, mis annab eelnevalt kindlaksmääratud tingimustel õiguse kindlale väärtpaberile (alusväärtpaber) või ostutähe realiseerimishinna ja alusväärtpaberi hinna vahele.</p>
<p>kapitaliturg (<i>Equities Market</i>)</p>	<p>turg, mis hõlmab kauplemistegevust aktsiate, emissiooniinstrumentide investeerimisfondide osakute, ostutähtede ning muude samaväärsete väärtpaberitega kauplemiseks mõeldud turusegmentides.</p>
<p>kauplemiseelne periood (<i>Pre-Trading Session</i>)</p>	<p>kauplemisperioodile eelnev kauplemispäeva ajavahemik tehingutellimuste tellimusraamatusse sisestamiseks ning muude Liikmeregglites ja kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud kauplemiseelsete toimingute tegemiseks.</p>
<p>kauplemisjärgne periood (<i>Post-Trading Session</i>)</p>	<p>kauplemisperioodile järgnev kauplemispäeva ajavahemik tehingutellimuste tühistamiseks ning teiste Liikmeregglites ja kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud kauplemisjärgsete toimingute tegemiseks.</p>
<p>kauplemisperiood (<i>Trading Hours</i>)</p>	<p>kauplemispäeva ajavahemik tehingutellimuste kauplemissüsteemi sisestamiseks, tehingutellimuste automaatseks sobitamiseks, määratud vastaspoolega tehingutest raporteerimiseks ning teiste Liikmeregglites ja kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud kauplemistoimingute tegemiseks. Kauplemisperioodi loetakse tavapäraseks kauplemisajaks (<i>normal trading hours</i>) Euroopa Komisjoni määruse nr. 1287/2006 artikli 29 tähenduses.</p>
<p>kauplemispäev (<i>Trading Sessions</i>)</p>	<p>kauplemiseelset perioodi, kauplemisperioodi ja kauplemisjärgset perioodi hõlmav börsipäeva osa.</p>

kauplemisreeglite spetsifikatsioon	Börsi juhatuse poolt kauplemisreeglite rakendamiseks kehtestatud nõuded.
kauplemissüsteem (Trading System)	Börsi poolt väärtpaberitega kauplemise korraldamiseks hallatav automatiseeritud (<i>electronic</i>) süsteemide (riist-ja tarkvara ning sinna juurde kuuluvad kommunikatsioonisüsteemid) kogum. Börs korraldab väärtpaberitega kauplemist läbi kauplemissüsteemide "INET Nordic" (kauplemiseks kapitaliväärtpaberitega) ja "Genium INET" (kauplemiseks võlakohustust tõendavate väärtpaberitega).
keskmine kauplemishind (Average Trading Price)	kõigi vastava väärtpaberi tellimusraamatu ostuhindade kaalutud keskmine.
kodubörs (Primary Exchange)	liikmesbörs, kelle poolt võeti esimesena kauplemisele enam kui ühel liikmesbörsil kaubeldav väärtpaber.
kursivahemik (spread)	vastava väärtpaberi kõrgeima ostutellimuse ja madalaima müügitellimuse hinna vahe.
liikmeleping (Membership Agreement)	Börsiga sõlmitud leping, millega liikmestaatuse omandanud äriühing võtab täitmiseks Reglemendi, teised Börsi poolt viimase pädevuses kehtestatud nõuded ning Börsi liikme staatusega kaasnevad kohustused.
liikmesbörs (Member-Exchange)	Iga Nasdaq kontserni koosseisus tegutsev järgnevalt nimetatud turu korraldaja: Nasdaq Copenhagen (NASDAQ OMX Copenhagen A/S), Nasdaq Helsinki (NASDAQ OMX Helsinki Oy), Nasdaq Iceland (NASDAQ OMX Iceland hf.), Nasdaq Stockholm (NASDAQ OMX Stockholm AB), Nasdaq Riia (NASDAQ OMX Riga, AS), Nasdaq Tallinn (NASDAQ OMX Tallinn AS) ja Nasdaq Vilnius (AB NASDAQ OMX Vilnius).
miinimumkogus (Round Lot)	kauplemisreeglite spetsifikatsioonis ette nähtud väärtpaberite minimaalne tehingukogus, millega võrdse või millest suurema arvu väärtpaberitega tehtud kindlat liiki tehingu ostuhinda loetakse viimaseks ostuhinnaks

	kauplemissüsteemis Genium INET.
mitteavalik turuinfo (<i>Non-Public Market Information</i>)	Börsi liikme kauplemissüsteemi ühenduse kaudu kauplemissüsteemist kättesaadav info, mille sihtotstarbelise (kauplemine Börsil) kasutamise õigus on üksnes Börsi liikme sisemistel kasutajatel, kui Börsi või viimase poolt volitatud isikuga sõlmitud lepingus ei ole sätestatud teisiti.
määratud vastaspoolega tehing (<i>Manual Trade</i>)	väljaspool tellimusraamatut tehtud tehing, mille suhtes on tehingu pooleks olevad Börsi liikmed kokku leppinud Liikmeregulate ning kauplemisreeglite spetsifikatsiooni määratud vastaspoolega tehingu tegemist reguleerivate sätete kohaldamises. Börsi liikme sisemist tehingut käsitletakse määratud vastaspoolega tehinguna juhul, kui eelmises lauses sätestatu kohaldamise on otsustanud tehingu teinud Börsi liige.
müügikinnitus	määratud vastaspoolega tehingus müüjaks oleva Börsi liikme poolt kauplemissüsteemi sisestatud tehinguraport tehingu tingimuste (hind, kogus, vastaspool jms.) kohta.
müügitellimus (<i>Sell Order</i>)	Börsi liikme poolt tellimusraamatusse sisestatud õiguslikult siduv pakkumus, mis väljendab Börsi liikme ettepanekut müüa väärtpabereid müügitellimuses määratletud tingimustel.
Nasdaq Nordic (<i>Nasdaq Nordic</i>)	Nasdaq Copenhagen (NASDAQ OMX Copenhagen A/S), Nasdaq Helsinki (NASDAQ OMX Helsinki Oy), Nasdaq Iceland (NASDAQ OMX Iceland hf.) ja Nasdaq Stockholm (NASDAQ OMX Stockholm AB).
osakogus (<i>Odd Lot</i>)	väärtpaberite arv, mis on väiksem kui miinimumkogus.
osatellimus (<i>Odd Lot Order</i>)	tehingutellimus, mille kogus on väiksem kui miinimumkogus.
ostukinnitus	määratud vastaspoolega tehingus ostjaks oleva Börsi liikme poolt kauplemissüsteemi sisestatud tehinguraport tehingu tingimuste (hind, kogus, vastaspool jms.) kohta.

ostutellimus (Buy Order)	Börsi liikme poolt tellimusraamatusse sisestatud õiguslikult siduv pakkumus, mis väljendab Börsi liikme ettepanekut osta väärtpabereid ostutellimuses määratletud tingimustel.
pakkumusettepanek (Interest)	Börsi liikme poolt tellimusraamatusse sisestatud õiguslikult mittesiduv pakkumus võlainstrumentide ostmiseks või müümiseks.
parim hind (Best Price)	ostutehingu korral madalaima hinnaga müügitellimuse hind ning müügitehingu korral kõrgeima hinnaga ostutellimuse hind.
parim müügihind (Best Ask)	tellimusraamatus vähemalt miinimumkoguse suhtes kuvatud madalaima hinnaga müügitellimuse hind.
parim ostuhind (Best Bid)	tellimusraamatus vähemalt miinimumkoguse suhtes kuvatud kõrgeima hinnaga ostutellimuse hind.
“Genium INET”	kauplemissüsteem, mida kasutatakse kauplemiseks võlakohustust tõendavate väärtpaberitega.
sisemine tehing (Internal Trade)	Börsi liikme ja tema kliendi või Börsi liikme klientide vaheline tehing, mis on tehtud väljaspool tellimusraamatut määratud vastaspoolega tehinguna.
soodsam hind	ostutehingu korral parimast müügihinnast madalam hind ning müügitehingu korral parimast ostuhinnast kõrgem hind.
standardkogus	Börsi ja turutegija vahelises lepingus kindlaksmääratud minimaalne väärtpaberite arv, mille ulatuses peab turutegija kuvama tellimusraamatus ostu- ja müügitellimust.
sulgemishind (Closing Price)	kauplemisperioodi viimase vähemalt miinimumkogusega tehtud börsitehingu hind.
sulgemiskursid	börsipäeva kauplemisperioodi lõpus tellimusraamatus kuvatavad parimad hinnad.

turg (Market)	(i) väärtpaberite kauplemisele võtmist, kauplemist ja kauplemisest tulenevate kohustuste täitmist toetavate lahenduste kogum, mis võib omakorda jaguneda turu segmentideks (kapitaliturul kauplemissüsteemis INET Nordic) või (ii) võlakohustust tõendavate väärtpaberitega kauplemiseks kasutatava kauplemissüsteemi Genium INET suhtes (see kauplemissüsteemi osa, mille kaudu toimuvale kauplemistegevusele kohaldatakse ühetaolisi kauplemist reguleerivaid reegleid.
turusegment (Market Segment)	kapitaliväärtpaberitega kauplemiseks kasutatava kauplemissüsteemi INET Nordic see osa, mille kaudu toimuvale kauplemistegevusele kohaldatakse ühetaolisi kauplemist reguleerivaid reegleid.
tehing või börsitehing (Transaction/Exchange transaction)	Börsi liikme poolt või tema vahendusel tehingutellimuste automaatse sobitamise teel tellimusraamatus (automaatselt sobitatud tehing) või kindlaksmääratud isikute vahel väljaspool tellimusraamatut reglemendi käesoleva osa ning kauplemisreeglite spetsifikatsiooni määratud vastaspoolega tehingu tegemist reguleerivate sätete kohaselt tehtud (so. määratud vastaspoolega tehinguna) tehing, mille järgi üks pool (müüja) kohustub võõrandama teisele poolele (ostja) Börsil kaubeldava väärtpaberi ning ostja kohustub müüjale tasuma ostuhinna. Inglisekeelses versioonis kasutatakse ka sarnase tähendusega väljendit „Trade“, mis tähistab väärtpaberi ostu- või müügilepingut, mis on sõlmitud kas automaatselt sobitatud tehinguna või määratud vastaspoolega tehinguna.
tehingukorraldus (Transaction Order)	otsene või kaudne tahteavaldus, milles on väljendatud vastavalt väärtpaberite ostu või müügi tingimused.
tehingutellimus (Order)	Börsi liikme poolt tellimusraamatusse sisestatud pakkumus, mis väljendab Börsi liikme õiguslikult siduvat ettepanekut vastavalt kas osta

		(ostutellimus) või müüa (müügitellimus) väärtpabereid tehingutellimuses määratletud tingimustel.
tehingutellimuste automaatne sobitamine (<i>Automatic Order Matching</i>)		tehingute tegemise protseduur, mille tulemusel sobitatakse tehinguks (automaatselt sobitatud tehing) hinna, koguse ja teiste tingimuste poolest üksteisele vastavad tellimusraamatusse sisestatud ostu- ja müügitellimused.
tehingutellimuse tingimus (<i>Order Condition</i>)		tingimus, mida Börsi liige võib Liikmeregulate ja kauplemisreeglite spetsifikatsiooni kohaselt määratleda tellimusraamatusse sisestatava tehingutellimuse juures.
tehingutellimuste automaatne edastamine (<i>Direct Market Access, DMA</i>)		Börsi liikme ja kliendi vahelise Interneti – või muu arvutiühenduse kaudu kliendilt saadud tehingutellimuse automatiseeritud sisestamine kauplemissüsteemi.
tehingu tegemise aeg (<i>Time of the Trade</i>)		ajahetk, mil toimus tehingutellimuste automaatne sobitamine, määratud vastaspoolega tehingu puhul aga tehingu tingimustes kokkuleppe sõlmimine.
tehnilised seadmed (<i>Technical Equipment</i>)		riist- ja tarkvara (sealhulgas asjassepuutuvad arvuti rakendusprogrammid) ning sinna juurde kuuluvad kommunikatsioonid oma kogumis, mida vastav Börsi liige kasutab või kavatses kasutada andmeühenduseks kauplemissüsteemiga ning tehingute tegemiseks kauplemissüsteemis.
tellimusraamat (<i>Order Book</i>)		vastava väärtpaberi suhtes kauplemissüsteemi sisestatud müügi- ja ostutellimuste, kauplemishuvi (<i>Interests</i>) ning muu vastavat väärtpaberit puudutava informatsiooni (arveldussüsteem, miinimum ja standardkoguste suurus jms.) käsitlemise lahend (<i>arrangement</i>) kauplemissüsteemis.
tehingu tüüp (<i>Trade Type</i>)		kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud tunnuste alusel tehingut iseloomustav tähistus (tehingutüübi tähis).
tehingu liik		kauplemisreeglite spetsifikatsioonis

(Trade Class)	sätetatud tunnuste alusel tehingu liiki iseloomustav tähistus (tehinguliigi tähis).
turutegija (Market Maker)	Börsi liige, kes on lepingulisel alusel võtnud endale väärtpaberi suhtes kohustuse kuvada kauplemisperioodi jooksul tellimusraamatus pidevalt nii ostu- kui ka müügitellimusi vastavalt vähemalt Börsi poolt kehtestatud nõuetele ja tingimustele.
täistellimus (Round Lot Order)	tehingutellimus, mille kogus vastab vähemalt miinimumkogusele või ületab selle.
Vahendatud ligipääs (Sponsored Access)	ligipääsulahend, millega Börsi liige võimaldab oma kliendile Börsi liikme tunnuskoodi (<i>Membership Identity</i>) kasutades tehingutellimuste kauplemissüsteemi sisestamist otse või kolmandast isikust teenusepakkuja kaudu.
varjatud kogus (Non-displayed Volume)	varjatud kogus on tehingutellimuse esemeks olevate kõigi väärtpaberite ja tellimusraamatus kuvatud koguse vahe. Kapitaliväärtpaberitega kauplemisel võib tehingutellimus olla täies ulatuses varjatud kogusega juhul, kui tehingutellimuse kogus või maht ületab kehtivates õigusaktides või kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud piirmäära.
viimane ostuhind (Latest Paid Price)	vähemalt miinimumkogusega tehtud viimase automaatselt sobitatud tehingu või kindla tehingutüübi tähistusega kursivahemikus tehtud määratud vastaspoolega tehingu hind.
võlakirjaturg (Fixed-Income Market)	turg mis hõlmab kauplemistegevust võlakohustust tõendavate väärtpaberite ning muude samaväärsete väärtpaberitega kauplemiseks mõeldud alamturgudel.
võrdlushind (Reference Price)	hind, mis vastab väärtpaberi viimasele sulgemishinnale kauplemissüsteemis Genium INET. Kui kauplemisperioodi lõpus kuvati tellimusraamatus antud kauplemispäeva võrdlushinnast või sulgemishinnast kõrgema hinnaga ostutellimus või vastavalt võrdlushinnast

	<p>või sulgemishinnast madalama hinnaga müügitellimus, loetakse järgmise kauplemispäeva võrdlushinnaks vastavalt sellise tehingutellimuse hind. Korrapärase kauplemise tagamise huvides on Börsil põhjendatud juhtudel õigus võrdlushinda igal ajal muuta.</p>
<p>võrdluslimit (Reference Limit)</p>	<p>kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud protsentuaalne määr, mille piires võib tehingutellimuse hind erineda väärtpaberi võrdlushinnast. Kui kauplemisreeglite spetsifikatsioon võrdluslimiidi ette näeb, on Börsil korrapärase kauplemise tagamise huvides põhjendatud juhtudel õigus võrdluslimiiti igal ajal muuta.</p>
<p>väärtpaber (Instrument)</p>	<p>Börsi poolt noteeritud või tema poolt korraldatavale turule kauplemisele võetud finantsinstrument või muu samaväärne üleantav õigus või kohustus.</p>

3. Üldsätted

3.1. Üldreeglid

- 3.1.1. Reglemendi käesoleva osa Liikmeregolid sätetega nähakse ette nõuded Börsi liikmetele ning reguleeritakse Börsi ja Börsi liikmete vahelisi suhteid seoses kauplemise ja sellest tulenevaga kõigil Börsi poolt korraldatud turgudel, sealhulgas mitmepoolses kauplemissüsteemis.

Kauplemist käsitlevate reeglite (ka kauplemisreeglid) rakendamiseks vajalikud täpsustavad nõuded on sätestatud Börsi juhatuse poolt punktis 4.1.3 sätestatud korras kehtestatud kauplemisreeglite spetsifikatsioonis.

Kauplemissüsteemide kasutamist ja toimimist selgitatakse täiendavalt dokumentides *Market Model for INET Nordic* (kauplemissüsteemi INET Nordic suhtes) ning *Market Model for Genium INET Fixed Income* (kauplemissüsteemi Genium INET suhtes) (edaspidi mõlemad "Turumudeli Kirjeldus").

- 3.1.2. Börsi liikmestaatuse omandanud isik kohustub järgima Reglementi alates hetkest, mil ta on Börsiga sõlminud Börsi liikme lepingu (liikmeleping), kui liikmelepingus endas ei ole selle kohta ette nähtud teistsugust tähtaega.

- 3.1.3. Reglemendi käesoleva osa sätted avaldatakse Börsi veebilehel.

Reglemendi käesoleva osa "Nõuded Börsi liikmetele" sätete muutmisele kohaldatakse Reglemendi "Üldosa" punktides 3.1 – 3.3 sätestatud, arvestades seejuures käesolevast osast tulenevaid erisusi ja õigusaktidest tulenevaid nõudeid.

- 3.1.4. Arvestades õigusaktidest tulenevaid nõudeid, on Börsil sõltumata Börsi liikmete nõusolekust õigus loovutada kõik Reglemendist tulenevad ning Börsi liikmeid puudutavad õigused ja kohustused äriühingule, kes võtab endale kohustuse võimaldada kauplemist kauplemissüsteemis, või Börsi ühinemisel teise äriühinguga – ühendavale äriühingule.

Sellisest õiguste ja kohustuste loovutamisest teavitatakse Börsi liikmeid vähemalt neli (4) nädalat enne loovutamise esemeks olevate õiguste ja kohustuste üleminekut.

Börsi liige võib Reglemendi käesolevast osast tulenevad õigused ja kohustused loovutada, sealhulgas ühinemise või jagunemise käigus üle anda, üksnes Börsi nõusolekul.

3.2. Tehnilised nõuded

- 3.2.1. Kauplemiseks Börsil kasutatakse erinevaid kauplemissüsteeme olenevalt sellest, kas kauplemise esemeks on kapitaliväärtpaberid (INET Nordic) või võlakohustust tõendavad väärtpaberid (Genium INET).

Erinevate kauplemissüsteemide tehnilised kirjeldused, täpsemad nõuded ning juhendid vastava kauplemissüsteemi kasutamiseks tehakse Börsi liikmetele kättesaadavaks selleks määratud veebilehe kaudu.

- 3.2.2. Ligipääsuks kauplemissüsteemile peab Börsi liige omama Börsi poolt kehtestatud nõuetele (sh. nõuded kiiruse, tehnoloogilisele lahenduse ja talitluspidevuse suhtes) vastavat ühendust andmesidevõrguga, mida haldab Börsi poolt määratud või heakskiidetud teenusepakkuja (edaspidi andmesidevõrgu operaator).

Enne muudatuste tegemist Börsi poolt määratud andmesidevõrgu operaatorite nimekirjas, võimaldab Börs kõigile Börsi liikmetele, keda vastav muudatus puudutab, põhjendatud vastuväidete esitamist.

Kõik andmesidevõrgu ühenduse juurutamise ning kasutamisega seotud kulud kannab Börsi liige.

- 3.2.3. Ühenduseks kauplemissüsteemiga võib Börsi liige kasutada üksnes Börsi poolt sertifitseeritud (Börsi heakskiidu saanud) arvutirakendusprogramme. Börs avaldab Börsi liikmetele tema poolt sertifitseeritud arvutirakendusprogrammide nimekirja.

- 3.2.4. Kauplemissüsteemi ligipääsuks ja kasutamiseks sobivate tehniliste seadmete ning ühenduste juurutamise eest vastutab Börsi liige.

Börsi liikme poolt kasutatavad tehnilised seadmed peavad igal ajal vastama Börsi poolt kehtestatud nõuetele.

Börsi liige tagab, et tema poolt kauplemissüsteemi kasutamisel ja sellega seoses rakendatavad tarkvararakendused ning protseduurid vastavad Börsi poolt määratud kauplemissüsteemi arvutiühenduse protokollidele (nt. tehingu, sessiooni ja ligipääsuprotokoll). Börsi liige kohandab jooksvalt

sellised tarkvararakendused ja protseduurid kõigi järgnevate Börsi poolt tehtud muudatustega vastavates protokollides.

Börsi liige vastutab selle eest, et tema poolt kasutatavad tehnilised seadmed tagavad igal ajal Reglemendi käesoleva osa asjassepuutuvatest sätetest tulenevate nõuete ja kohustuste täitmise.

- 3.2.5. Kui Börsi liikme poolt kasutatavad tehnilised seadmed ei taga korrapäraselt ja usaldusväärset toimivat ühendust kauplemissüsteemiga, on Börsil õigus keelduda ühenduse võimaldamisest või loodud ühendus katkestada.
- 3.2.6. Kõik kauplemissüsteemi kasutamiseks, samuti selleks vajaliku ühenduse loomiseks, Börsi liikme juures rakendatavate tehniliste seadmete juurutamiseks ja kasutamiseks vajalikud kulud kannab vastav Börsi liige.
- 3.2.7. Börs võimaldab Börsi liikmele kauplemissüsteemi kasutamist üksnes pärast seda, kui Börsi poolt kindlaksmääratud korras läbiviidud kontrolltest kinnitab, et Börsi liikme poolt kauplemissüsteemi kasutamiseks kavandatud tehniliste seadmete funktsionaalsus ja toimimine tagavad kauplemissüsteemi nõuetekohase kasutamise ning sellega seotud ühendus(t)e korrapärase ja usaldusväärse toimimise.
- 3.2.8. Kontrollimaks, kas Börsi liikmete poolt kasutatavad tehnilised seadmed ning nende funktsionaalsus tagavad kauplemissüsteemi nõuetekohase kasutamise ning sellega seotud ühendus(t)e korrapärase ja usaldusväärse toimimise, on Börsil õigus jooksvalt läbi viia sellekohaseid teste, samuti nõuda igalt Börsi liikmelt testis osalemist või sellise testi läbiviimist Börsi liikme poolt. Testid viiakse läbi vastavalt Börsi poolt antud juhistele.
- 3.2.9. Oma tehniliste seadmete testimiseks võib Börsi liige taotleda Börsilt kauplemissüsteemi testkeskkonna kasutamist. Börsi liikme taotlusel kauplemissüsteemi testkeskkonnas läbiviidavate testide eest võib Börs nõuda selleks ettenähtu teenustasu maksmist ning testi läbiviimisega kaasnevate muude kulutuste hüvitamist. Seoses testi läbiviimisega osutab Börs Börsi liikmele igakülgset abi ulatuses, mis ei välju Börsi liikme mõistlikest vajadustest.
- 3.2.10. Kauplemissüsteemi funktsionaalsuse testimiseks on Börsil õigus viia läbi sellekohaseid teste vastavalt nii kauplemisperioodi sisesel kui kauplemisperioodi välisel ajal. Börsil on õigus nõuda igalt Börsi liikmelt testis osalemist. Test viiakse läbi vastavalt Börsi poolt antud juhistele.

Juhul, kui testi läbiviimine mõjutab Börsi liikme tavapäraselt kauplemistegevust, teavitab Börs testi läbiviimisest ette selliselt, et Börsi liikmele jääks mõistlik aeg vajalike ettevalmistuste tegemiseks.
- 3.2.11. Testis osalenud Börsi liige tagab testi läbiviimist ja selle tulemusi kajastavate andmete ning dokumentide olemasolu vähemalt 3 (kolm) kuu vältel, arvates testi lõpuleviimise päevast.
- 3.2.12. Kõik testide läbiviimisega Börsi liikmele kaasnevad kulutused kannab vastav Börsi liige.

- 3.2.13. Kauplemise alustamiseks kauplemissüsteemis peavad Börsi liikme tehnilised seadmed ja kauplemissüsteemi ühendus saama Börsi kooskõlastuse.

Börs keeldub kooskõlastuse andmisest, kui on piisav alus arvata, et Börsi liikme tehnilised seadmed ning ühendus kauplemissüsteemiga ei taga punktis 3.2.7 sätestatud nõuete täitmist.

- 3.2.14. Juhul, kui Börsi poolt läbiviidud testid või muud asjaolud annavad alust arvata, et Börsi liikme tehnilistes seadmetes või kauplemissüsteemi ühenduses esineb puudus, mis ei taga piisavalt punktides 3.2.4 ja 3.2.7 sätestatud nõuete täitmist, samuti juhul, kui Börsi hinnangul võib Börsi liikme tehniliste seadmete ülesehituses (*design*) esinev vajakajäämine takistada või ohustada käesolevatest Liikmereglistest tulenevate nõuete ja kohustuste täitmist, on Börsi liige kohustatud sellise puuduse või vajakajäämise viivitamatult kõrvaldama.

Kuni puuduse või vajakajäämise kõrvaldamiseni võib Börs osaliselt või täielikult piirata vastava Börsi liikme tehniliste seadmete kasutamist.

- 3.2.15. Börsi liige tagab, et tema tehniliste seadmete ülesehitus, sisemised protseduurinõuded ning paiknemine kindlustavad kõrgetasemelise ligipääsukontrolli, füüsilise turvalisuse ning kauplemisega seotud andmetöötlustoimingute tagasiulatava taasesitamise (*traceability*) võimaluse.

Muuhulgas peavad Börsi liikme tehniliste seadmete ülesehitus ning sisemised protseduurireeglid olema kujundatud viisil, mis välistab volitamata andmetöötluse ning võimaldab tagasiulatavalt kindlaks teha iga kauplemissüsteemis kajastuva andmetöötlustoimingu teostamisega seotud asjaolud (st. millal, kelle poolt ja milliseid andmetöötlustoiminguid tehti).

Börsi liikme tehniliste seadmete asukohaturvalisuse suhtes rakendatavad abinõud peavad ennetama selleks volitamata isikute ligipääsu.

Börsil on õigus kehtestada Börsi liikme tehniliste seadmete suhtes täiendavaid turvanõudeid.

- 3.2.16. Börsi liige teavitab Börsi viivitamatult igast turvaintsidendist, sealhulgas kõrvalekaldest turvaabinõude rakendamisel, kui see võib ohustada vastava Börsi liikme enda või teise Börsi liikme kauplemissüsteemi ühenduse turvalisust või kauplemissüsteemi toimimist tervikuna.

- 3.2.17. Börsil on õigus teha muudatusi kauplemissüsteemis. Muuhulgas on Börsil õigus muuta kauplemissüsteemi haldamisega seotud riist- ja tarkvara ning kauplemissüsteemi andmeühenduse protokolle.

- 3.2.18. Börs teavitab Börsi liikmeid kauplemissüsteemis tehtavatest muudatustest mõistliku aja jooksul enne kavandatavate muudatuste rakendamist.

Juhul, kui Börsi poolt kavandatavad olulised muudatused kauplemissüsteemis võivad ühtlasi eeldada muudatuste tegemist Börsi liikmete tehnilistes seadmetes, tuleb Börsi sellekohases teates näidata

täiendavalt muudatuste kirjeldus, testimise ajakava ning muudatuse rakendamise kuupäev.

Börsi poolt teatavaks tehtud kauplemissüsteemi muudatuste (so. nii täiendused kui ka mistahes modifikatsioonid) rakendamisel juhinduvad Börs ja Börsi liikmed Börsi poolt selleks kinnitatud ajakavast ja muudatustele ülemineku juhistest.

Muudatuste ajakava ja muudatustele ülemineku juhiste väljatöötamiseks moodustab Börs Börsi liikmete ühisel nõudmisel tehnilise töörühma, kuhu võivad kuuluda ka Börsi liikmete poolt ühiselt valitud esindajad.

Tehniline töörühm selgitab välja kuidas korraldada muudatustele rakendamine selliselt, et vältida Börsi, Börsi liikmete ning teiste turuosaliste õiguste ja huvide ebamõistlikku kahjustamist. Selleks on tehnilisel töörühmal õigus korraldada muudatusi ja nendele üleminekut puudutavaid arutelusid ning esitada Börsile nimetatud arutelude käigus tehtud ettepanekuid.

- 3.2.19. Börsi liige kohustub järgima Börsi poolt kauplemissüsteemi muudatuste rakendamiseks kinnitatud ajakava ja muudatustele ülemineku juhiseid.

Juhul, kui kauplemissüsteemi muudatuse rakendamine eeldab muudatusi Börsi liikme tehnilistes seadmetes, teostab Börsi liige sellised muudatused vastavalt Börsi poolt kinnitatud ajakavale.

Juhul, kui Börs ei ole määranud teisiti, eeldab Börsi liikme poolt muudetud tehniliste seadmete kasutuselevõtt punktides 3.2.7 ja 3.2.8 sätestatud testi läbimist.

- 3.2.20. Börsi liikmel on õigus teha muudatusi ja ümberkorraldusi tema poolt kasutatavates tehnilistes seadmetes.

Muudatustest ja ümberkorraldustest, mis võivad mõjutada kauplemissüsteemi kasutamist, tuleb Börsi kirjalikult teavitada.

Arvestades muudatuste või ümberkorralduste ulatust, on Börsil õigus nõuda muudetud tehniliste seadmete suhtes punktides 3.2.7 ja 3.2.8 sätestatud testi läbimist.

- 3.2.21. Mis tahes muudatuste tegemine Börsi liikme tehnilistes seadmetes toimub Börsi liikme kulul.

- 3.2.22. Vajalike paranduste teostamiseks kauplemissüsteemis on Börsil õigus piirata kauplemissüsteemi teatud funktsioonide kasutamist, või kui vajalik, siis kauplemissüsteemi kasutamine täielikult peatada.

Võimalusel korraldab Börs paranduste teostamise kauplemisvälisel ajal ning teavitab Börsi liikmeid eelnevalt paranduste teostamise käigus rakendatavatest kauplemissüsteemi kasutamise piirangutest.

- 3.2.23. Börsi liige peab korraldama kauplemissüsteemi ja tehniliste seadmete kasutamise selliselt, et oleks välistatud selleks volitamata isikute mis tahes (sealh otsene või kaudne) ligipääs kauplemissüsteemile.

Börsi liige tagab, et tema poolt kauplemissüsteemi ja tehniliste seadmete kasutamiseks volitatud töötajad rakendavad ligipääsuks kauplemissüsteemile asjakohaseid salajasi turvaabinõusid (personaalsed kasutajatunnused, salasõnad jms), mida ei või mis tahes asjaoludel avaldada ega kättesaadavaks teha volitamata isikutele.

Juhul, kui Börsi liikmel on alust arvata, et kauplemissüsteemi ligipääsu või selleks rakendatavaid turvaabinõusid puudutav informatsioon on sattunud volitamata isiku valdusesse, teavitab ta sellest viivitamatult Börsi.

- 3.2.24. Börsi liige määrab oma töötajate seast vähemalt ühe kontaktisiku, kelle tööülesanded hõlmavad Börsi liikme tehniliste seadmete ja kauplemissüsteemi ühenduse haldamist ning Börsi poolsete tehnilisi seadmeid ning kauplemissüsteemi ühendust puudutavate järelepärimiste käsitlemist ja neile vastamist.

Määratud kontaktisiku kohta edastab Börsi liige Börsile kontaktisiku(te) nime(sid) sisaldava kirjaliku teate. Määratud kontaktisiku(te) muutmisel teatatakse Börsile samal viisil viivitamatult uu(t)e kontaktisiku(te) nimed.

- 3.2.25. Börsi liige vastutab ilma mis tahes piiranguteta kõigi tema kauplemissüsteemi ühenduse kaudu kauplemissüsteemis tehtud toimingute ja nende tagajärgede eest sõltumata sellest, kas vastava toimingu teostaja omas selleks Börsi liikme volitust või mitte.

3.3. Kauplemissüsteemi sisestatud informatsiooni kasutamine

- 3.3.1. Börsil on õigus mis tahes piiranguteta kasutada Börsi liikmete tegevuse käigus viimaste poolt kauplemissüsteemi tehtud andmesisestustes kajastuvat ja sealt tuletatud informatsiooni.

Börs omab ainuõigust kauplemissüsteemi sisestatud informatsioonist tuletatud andmetele (info), sealhulgas sellise info mistahes vormis paljundamisele, levitamisele, avaldamisele ja avalikustamisele. Muuhulgas on Börsil selliselt saadud info üldsusele avalikustamise õigus.

- 3.3.2. Börsi liige võib tema kauplemissüsteemi ühenduse kaudu kauplemissüsteemist kättesaadavat infot (mitteavalik turuinfo) kasutada üksnes Börsil kauplemiseks.

Seejuures võivad vastava Börsi liikme juures sellisele infole ligipääsu omada ning seda sihtotstarbekohaselt kasutada üksnes Börsi liikme sisemised kasutajad.

Sisemiseks kasutajaks loetakse Börsi liikme juures töötavat börsimaaklerit, samuti teisi töötajaid, kelle tööülesanded hõlmavad:

- (i) Börsi liikme sisemisi arveldustoiminguid ning sellega seotud aruandlust;

- (ii) järelevalve teostamist kauplemissüsteemiga otseselt ühendatud tehniliste seadmete toimimise üle;
- (iii) otseselt väärtpaberitega kauplemist; ning
- (iv) Börsi liikme kauplemistegevuse analüüsi või kauplemisega seotud riskihaldust.

Sisemiseks kasutajaks ei ole Börsi liikme ja temaga samasse kontserni kuuluvate äriühingute teised töötajad, kelle kohustuste hulka ei kuulu ülaltoodud loetelus sätestatud tööülesanded.

Börsi liige peab jooksvat arvestust sisemiste kasutajate üle (sisemiste kasutajate nimekiri) ning esitab selle vastavasisulise nõude alusel Börsile või viimase poolt volitatud isikule.

- 3.3.3. Punktis 3.3.2 ja 3.3.4 sätestamata juhtudel võib Börsi liige kauplemissüsteemist kättesaadavat infot, samuti selle osa või töötlust, süstemaatiliselt levitada üksnes Börsiga või viimase poolt volitatud isikuga sõlmitud lepingu (andmeedastusleping) alusel andmeedastuslepingus määratud tingimustel.

Süstemaatiliseks levitamiseks loetakse kauplemissüsteemist kättesaadava info pidevat või korduvat reprodutseerimist (*production of copies*), levitamist või avaldamist, sealhulgas sellisest infost jooksvate väljavõtete pidevat või korduvat levitamist või avaldamist ning selliselt levitatud või avaldatud info uuendamist.

- 3.3.4. Börsi liikmel on õigus levitada avalikku turuinfot. Avaliku turuinfo andmekoosseis avaldatakse Börsi veebilehel.

- 3.3.5. Börsi või tema poolt volitatud isiku määramisel kasutavad Börsi liikmed kauplemissüsteemist kättesaadava info levitamiseks kauplemissüsteemi selleks kindlaksmääratud andmeühendust ning kohustuvad selliselt saadud info levitamisel järgima vastavalt kas Börsi või tema poolt volitatud isiku juhiseid.

- 3.3.6. Börsi liige tagab, et kõik kolmandad isikud, kes omavad või võivad omada ligipääsu Börsi liikme tehnilistele seadmetele ja sellega seoses ka kauplemissüsteemist kättesaadavale infole, võtavad endale õiguslikult siduva kohustuse järgida punkti 3.3 alapunktides sätestatud nõudeid ja piiranguid.

3.4. Intellektuaalomandi alased sätted

- 3.4.1. Börs tagab, et ta omab igal ajahetkel kõiki intellektuaalomandi esemeks olevaid õigusi (litsentsid ja muud õigused), mis on vajalikud kauplemissüsteemi haldamisel rakendatava tarkvara õiguspäraseks kasutamiseks.

Börsi liikme staatus annab Börsi liikmele õiguse taotleda mitteüleantavat (*non-transferable*) lihtlitsentsi (*non-exclusive right*) kauplemissüsteemi kasutamiseks, kusjuures omandatud litsentsist tuleneva kasutusõiguse ulatus sõltub muu hulgas Reglemendi alusel Börsi liikme tegevusele seatud piirangutest.

3.4.2. Börsi poolt kasutatavate indeksite ja klassifikaatorite, publikatsioonide, kauplemissüsteemist või muudest Börsi poolt kasutatud allikatest pärineva turuinfo ja statistika, Reglemendi, kauplemissüsteemi, viimasega seotud dokumentatsiooni ning lepingute, samuti Börsi poolt väljatöötatud muude dokumentidega seotud asjakohased intellektuaalomandi õigused (sealhulgas autoriõiguse osaks olevad varalised õigused) kuuluvad asjassepuutuvate õigusaktide ning intellektuaalomandi kaitset tagavate rahvusvaheliste lepingutega võimaldatud ulatuses Börsile.

3.4.3. Börsi või teiste liikmesbörside kaubamärke võib Börsi liige kasutada üksnes Börsi või vastava liikmesbörsi teenuste ja toodete tähistamiseks.

3.4.4. Punktis 3.4.2 loetletud intellektuaalomandi esemete kasutamine Börsi liikme poolt eeldab vastavasisulist kokkulepet Börsiga.

Börsi või teiste liikmesbörside kaubamärkide kasutamiseks muul, kui punktis 3.4.3 sätestatud viisil, peab Börsi liige sõlmima sellekohase lepingu vastava kaubamärgi omanikuga.

3.4.5. Reglemendi käesolevas osas sätestatud õiguste omandamine Börsi liikme poolt ei too kaasa punktis 3.4.2 loetletud intellektuaalomandi esemetega seotud intellektuaalomandi õiguste loovutamist ega üleminekut Börsi liikmele.

3.4.6. Börsi liige teavitab viivitamatult Börsi kirjalikult igast Börsi liikme vastu esitatud nõudest, mis põhineb väidetaval intellektuaalomandi-õiguste rikkumisel seoses kauplemissüsteemi kasutamisega vastava Börsi liikme poolt. Eelemises lauses sätestatud teavitamiskohustus kehtib ka juhtudel, mil Börsi liikmele saab muul viisil teatavaks see, et Börsi või teiste liikmesbörside intellektuaalomandi-õigusi on vaidlustatud või rikutud.

Eeldusel, et Börsi liige on tegutsenud õiguspäraselt, kaetakse kulud, mis kaasnevad seoses esimeses lauses nimetatud nõude ja selle menetlemisega, vastava intellektuaalomandi-õiguse omaja poolt.

3.4.7. Börsi liige tagab, et ta omab igal ajahetkel kõiki intellektuaalomandi esemeks olevaid õigusi (litsentsid ja muud õigused), mis on vajalikud tema poolt kasutatavate tehniliste seadmete mistahes komponentide õiguspäraseks kasutamiseks.

3.5. Tasud

Börsi liige kohustub tasuma Börsile viimase hinnakirjas sätestatud teenustasud. Muudatustest Börsi hinnakirjas teavitatakse Börsi liikmeid ette vähemalt 30 (kolmkümmend) päeva enne vastavate muudatuste jõustumist.

3.6. Erakorralised meetmed

3.6.1. Erakorralistest asjaoludest või sündmustest tingitud olukord (näiteks turuhäired, kommunikatsioonihäired, tehnilised rikked jms), mis takistab Börsi hinnangul korrapäraselt ja tõrgeteta kauplemist, annab Börsile õiguse:

- (i) peatada kauplemine täielikult (kauplemissüsteemi sulgemine);
- (ii) seada osalisi piiranguid kauplemisele;
- (iii) lükata edasi kauplemistegevuse algus- või lõpuaegu;
- (iv) vähendada liikmepõhist kauplemissüsteemi ühenduste arvu;
- (v) seada üldiseid piiranguid kauplemissüsteemi ühenduste kaudu sisestatavate tehingutellimuste arvule või mahule;
- (vi) seada piiranguid ühe või mitme konkreetse kauplemissüsteemi ühenduse kaudu sisestatavate tehingutellimuste või tehingute arvule või mahule; ja/ või
- (vii) peatada ligipääs kauplemissüsteemile ühe või mitme konkreetse kauplemissüsteemi ühenduse kaudu.

Ülaltoodud erakorraliste meetmete rakendamine võib hõlmata kauplemist tervikuna või piirduda meetmete rakendamisega üksnes Börsi vastaval turul või turusegmendis toimuva kauplemise, kaubeldava konkreetse(te) väärtpaberi(te), kauplemistegevuse kindlaksmääratud vormi (tehingutellimuse automaatne edastamine, vahendatud ligipääs või automatiseeritud kauplemine) või konkreetse Börsi liikme suhtes.

Punkti 3.6 alapunktides sätestatu ei piira Börsi õigust rakendada kauplemist piiravaid abinõusid ja meetmeid ka muudel õigusaktides või Reglemendi teistes osades sätestatud alustel.

- 3.6.2. Punkte 3.6.3–3.6.12 kohaldatakse kauplemist mõjutavate tehniliste katkestuste või häirete korral.
- 3.6.3. Korrapärane ja tõrgeteta kauplemine on takistatud, kui kauplemissüsteemiga ühendust mitteomavate Börsi liikmete kauplemise osakaal vastaval turul moodustab ligikaudu 75% ja rohkem. Sellisel juhul kohaldab Börs vastavalt asjaoludele kauplemise peatamise (punkti 3.6.1 (i)) või kauplemistegevuse edasilükkamise (punkt 3.6.1. (iii)) meetet.
- 3.6.4. Korrapärane ja tõrgeteta kauplemine ei ole takistatud, kui kauplemissüsteemiga ühendust mitteomavate Börsi liikmete kauplemise osakaal vastaval turul moodustab ligikaudu 25 % või vähem ning sellisel juhul Börs sellel turul kauplemist ei peata ega kauplemistegevuse algust edasi ei lükka. .
- 3.6.5. Juhul, kui konkreettsel turul kauplemissüsteemiga ühendust mitteomavate Börsi liikmete kauplemise osakaal jääb ligikaudselt vahemikku 25% - 75%, otsustab Börs vastavalt asjaoludele, kas korrapärane ja tõrgeteta kauplemine on takistatud ning kas kauplemise peatamine (punkt 3.6.1 (i)) või kauplemistegevus edasilükkamine (3.6.1.(iii)) on vajalik.
- 3.6.6. Börsi liikmel puudub ühendus kauplemissüsteemiga, kui mitte ükski Börsi liikme kauplemissüsteemi ühendustest ei võimalda ligipääsu kauplemissüsteemile.
- 3.6.7. Hindamaks punktides 3.6.3–3.6.5 nimetatud kauplemise osakaalusid, määrab Börs Börsi liikmete turuosa kajastava eelmise kalendrikuu kauplemisstatistika alusel.

3.6.8. Intsidentide korral, mis ei ole seotud kauplemissüsteemi ühendustega ja mida ei ole võimalik ilma suuremate jõupingutusteta ümber arvutada kauplemise osakaaludeks, otsustab Börs, kas korrapärane ja tõrgeteta kauplemine on võimalik ning kas on vajalik rakendada kauplemise peatamise või kauplemistegevuse edasilükkamise meetmeid.

3.6.9. Kauplemise taasalustamine toimub tingimusel, et kauplemissüsteemi ühendust omavate Börsi liikmete summaarne kauplemise osakaal konkreetsel turul moodustab vähemalt ligikaudu 75% ja Börsi hinnangul on võimalik korrapärane ja tõrgeteta kauplemine.

Enne kauplemise taasalustamist antakse Börsi liikmetele eelnevalt kauplemissüsteemi sisestatud tehingutellimuste tühistamise võimalus. Kauplemine taasalustatakse samast faasist, milles see peatus.

Börsi määramisel võib kauplemise taasalustamine toimuda eelnevaid tehingutellimusi tellimusraamatus kajastamata, samuti avaoksjoni sätete kohaselt läbiviidava oksjoniga või ilma selleta.

3.6.10. Juhul, kui Börs on kauplemise sõltumata kestvusest peatanud, , või kauplemisperioodi algust enam kui ühe (1) tunni võrra edasi lükanud, on Börsil õigus kauplemispäeva (*Trading Sessions*) pikendada.

Kauplemispäeva pikendamine ei või ületada vastavalt kauplemise peatamise või kauplemise alguse edasilükkamise perioodi, kuid Kauplemisperioodi (*Trading Hours*) pikendamise kestvus ei või olla lühem kui viisteist (15) minutit.

Börs teatab Börsi liikmetele Kauplemispäeva pikendamisest ja selle kestvusest.

3.6.11. Erakorraliste meetmete rakendamisest teatatakse Börsi liikmetele mõistliku aja jooksul enne meetmete rakendamist. Etteteatamisnõue ei laiene juhtudele, mil sellega kaasnev viivitus vastava erakorralise meetme rakendamisel võiks põhjustada olulise kahju.

Viimatinimetatud juhul teatab Börs Börsi liikmetele vastava erakorralise meetme rakendamisest esimesel võimalusel.

Võimalusel teavitab Börsi liige Börsi poolt rakendatud erakorralisest meetmest oma kliente.

3.6.12. Erakorralise meetmega kaasnevate piirangute kõrvaldamisest ning kauplemistegevuse korrapärase toimimise taastamisest teatab Börs Börsi liikmetele esimesel võimalusel.

Juhul, kui kauplemine oli peatatud, ei või kauplemise taasalustamine toimuda enne kümne (10) minuti möödumist hetkest, mil Börs tegi teatavaks kauplemise peatamisest tulenevate piirangute kõrvaldamise otsuse. Eelmises lauses sätestatud piirangut ei kohaldata juhul, kui Börsi poolt on varasemast kauplemise taasalustamisest kõigile Börsi liikmetele mõistliku aja võrra ette teatatud.

3.7. Konfidentsiaalsus ja informatsiooni andmise kohustus

- 3.7.1. Börsi liige tagab, et tema töötajad ning Börsi liikmele teenuseid osutavad kolmandad isikud on võtnud endale õiguslikult siduva konfidentsiaalsuskohustuse, mis keelab õigustamatult (so. seadusest tuleneva õigusliku aluseta) avaldada või kasutada isikuid või nende majandustegevust puudutavat teavet, mis on saadud seoses Börsi liikme tegevusega Börsil.

Nimetatud konfidentsiaalsuskohustusest tulenev keeld on tähtajatu ning selle kehtivust ei või siduda asjasepuutuva tööõigussuhte või teenuse osutamise aluseks oleva lepingu lõppemisega.

- 3.7.2. Juhul, kui ühe Börsi liikme poolt teisele kindlaksmääratud Börsi liikmele suunatud informatsioon saab eksituse või muu sarnase asjaolu tõttu teatavaks Börsi liikmele, kes ei ole informatsiooni adressaadiks, kohustub viimane sellest viivitamatult Börsile teatama.

Kirjeldatud viisil saadud informatsioon on konfidentsiaalne ning Börsi liige, kes ei olnud informatsiooni adressaadiks, peab vastava informatsiooni käsitlemisel järgima Börsi poolt antud korraldusi, ega või saadud informatsiooni kasutada mingil muul, kui Börsi poolt selleks antud korraldustes määratletud viisil.

- 3.7.3. Järelevalve teostamiseks Börsi liikme tegevuse üle ning muude Reglemendist ning kehtivatest õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmiseks on Börsil õigus saada Börsi liikmelt mis tahes viimase tegevust ja kliente puudutavat teavet (sealhulgas informatsiooni, dokumente, andmeid, faile, väljavõtteid infosüsteemidest) ja selgitusi.

Börsi liige on kohustatud Börsi poolt nõutud teabe esitama Börsi poolt määratud viisil ja tähtajaks.

Kontrollimaks Börsi liikme tegevuse vastavust Reglemendile ja õigusaktidele, on Börsil põhjendatud kahtluse korral õigus läbi viia Börsi liikme tegevuse kohapealne inspekteerimine või nõuda sise- või audiitorkontrolli teostamist. Muus osas kohaldatakse eelmises lauses nimetatud järelevalvetoimingute läbiviimisele Reglemendi osa "Järelevalve" sätteid.

- 3.7.4. Börsi liige on kohustatud viivitamatult Börsi informeerima talle teatavaks saanud asjaoludest, mille tulemuseks on või võib olla Börsi liikme suhtes Börsi reglemendis või õigusaktides sätestatud nõuete, kohustuste või piirangute oluline rikkumine.

- 3.7.5. Börsi liige on kohustatud viivitamatult Börsi teavitama igast Börsi liikme majandusseisundit mõjutavast asjaolust, mis toob või võib arvestatava tõenäosusega kaasa tuua olukorra, kus Börsi liige ei ole oma majandusseisundi või maksevõime tõttu võimeline täitma Reglemendist või Börsiga sõlmitud lepingutest tulenevaid kohustusi.

- 3.7.6. Börsi liige on kohustatud esitama Börsile viivitamatult auditeeritud majandusaasta aruande ning teavitama Börsi kõigist alljärgnevate isikute ringis toimunud muutustest:

- (i) juhatuse esimees (*Chairman of the Board of Directors/Management Board*);
- (ii) tegevjuht (*Managing Director*);
- (iii) audiitor;
- (iv) kauplemissakonna juht (*Head of Trading*);
- (v) sisekontrolli juht (*Compliance Officer*).

Samuti peab Börsi liige teavitama Börsi muudest olulistest muutustest Börsi liikmestaatuse omandamise taotluses esitatud andmetes.

- 3.7.7. Börs, samuti tema töötajad ning teised Börsiga lepingulistesse suhetesse astunud isikud ei või õigustamatult avaldada ega kasutada isikuid või nende majandustegevust puudutavat teavet, mis on saadud seoses Börsi tegevusega turu korraldamisel (turu korraldamise käigus saadud konfidentsiaalne teave).

Nimetatud konfidentsiaalsuskohustus on tähtajatu ning selle kehtivus ei sõltu asjassepuutuva õigusuhete aluseks oleva lepingu lõppemisest.

Börsil on õigus avaldada turu korraldamise käigus saadud konfidentsiaalset teavet üksnes juhul, kui selline avaldamiskohustus tuleneb Reglemendist, asjassepuutuvatest õigusaktidest või turujärelevalve alase koostöö käigus väljakujunenud praktikast.

- 3.7.8. Juhul, kui turu korraldamise käigus saadud konfidentsiaalse teabe saajaks ei ole Börsi üle järelevalvet teostav järelevalveasutus, avaldab Börs sellist teavet üksnes tingimusel, et teabe saajale laieneb punktis 3.7.7 sätestatuga samaväärne konfidentsiaalsuskohustus.

3.8. Vastutuse piirangud

- 3.8.1. Börs ja Börsi liikmed kannavad varalist vastutust üksnes punkti 3.8 alapunktides sätestatud asjaolude eest.

Eelmises lauses sätestatud vastutuse aluste piirang ei laiene juhtudele, mil varalise kahju tekkimise aluseks olnud asjaolu põhjustati vastavalt kas Börsilt või Börsi liikmelt tavaliselt oodatava hoole järgimata jätmisega.

- 3.8.2. Börs ja Börsi liige ei vastuta kahju tekitamise eest, kui kahju tekitamise aluseks olevat Börsi või Börsi liikme kohustust rikuti vääramatul jõu (*force majeure*) või muude erakorraliste asjaolude (*extraordinary event*) tõttu.

Kohustuse rikkumine on toimunud vääramatul jõu või muu erakorralise asjaolu tõttu, kui kohustatud isik (vastavalt Börs, Börsi liige või viimase alltöövõtja) ei saa Reglemendist tulenevat kohustust osaliselt või täielikult täita, samuti kui sellise kohustuse täitmine osutuks kohustatud isikule mõistlikkuse põhimõtet arvestades ebamõistlikult koormavaks, tulenevalt takistustest, mille on tinginud siseriiklikud või rahvusvahelised õigusaktid, Eesti Vabariigi, välisriigi või Euroopa Majanduspiirkonna pädeva ametiasutuse või institutsiooni poolt rakendatud meetmed, elektrikatkestus, tulekahju, veeuputus, häired kommunikatsioonisüsteemides, streik, blokaad, töösulg, boikott, sõjategevus, loodusõnnetus või muu sarnane asjaolu, mida kohustatud isik ei saanud mõjutada.

Streigist, blokaadist, töösulust ja boikotist tulenev takistus võrdsustatakse vääramatute jõu ja erakorralise asjaoluga ka juhul, kui nimetatud meedet ei rakendata otseselt Börsi, Börsi liikme või asjassepuutuva alltöövõtja poolt või tema suhtes.

- 3.8.3. Juhul, kui Börs või Börsi liige ei saa Reglemendist tulenevat kohustust osaliselt või täielikult täita punktis 3.8.2 nimetatud asjaolu tõttu, loetakse kohustuse täitmise tähtaeg pikenenuks kuni takistava asjaolu äralangemiseni.

Juhul, kui nimetatud asjaolud takistavad Börsi liikme või Börsi rahalise kohustuse täitmist, samuti nende kasuks oleva rahalise kohustuse täitmise vastuvõtmist, ei või sellise võlasuhte järgi kohustatud isiku suhtes kokkuleppe või õigusaktiga ettenähtud viivist rakendada.

- 3.8.4. Börs ja Börsi liige ei vastuta mis tahes asjaoludel andmete rikkumise või kadumise, saamata jäänud tulude ja hüvede, samuti kasu saamise võimaluse kaotamise ning muude kaudsete kahjude või tagajärgede eest.

- 3.8.5. Börs ei vastuta muul kui punkti 3.8 alapunktides sätestatud alustel avaliku või mitteavaliku turuinfo levitamise tekitatud või sellest tuleneva kahju eest ning seda ka ainult sel juhul, kui nimetatud infos esineb ebatäpsusi või ebaõiget teavet.

Börsil ei ole avalikus või mitteavalikus turuinfos esinenud vigadest teatamise või nende parandamise kohustust, välja arvatud juhul, kui Börsi hinnangul on teavitamise või vea parandamisega seotud kulud mõistlikud ning selle mõju Börsi liikmete tegevusele märkimisväärne.

- 3.8.6. Börs ei vastuta muul kui punkti 3.8 alapunktides sätestatud alustel kahju eest, mille on põhjustanud punkti 3.6 alapunktides sätestatud erakorraliste meetmete rakendamine Börsi poolt. Eelmises lauses sätestatu kehtib ka kauplemist piiravate abinõude ja meetmete rakendamisele õigusaktides või Reglemendi teistes osades sätestatud alustel.

- 3.8.7. Kahjustatud isiku poolt esitatud kahju hüvitamise nõude alusel ei kuulu hüvitamisele tekitatud kahju see osa, mille tekkimist soodustasid otseselt või kaudselt kahjustatud isikust endast tulenevad asjaolud, samuti osa, milles kahjustatud isik jättis rakendamata tema käsutuses olevad kahju vähendamise abinõud, kui selliste abinõude rakendamist võis mõistlikkuse põhimõtet arvestades eeldada.

3.9. Vaidluste lahendamine ja kohaldatav õigus

- 3.9.1. Kõik Reglemendi rakendamisega ning Reglemendist tulenevate kohustuste täitmise ja õiguste teostamisega seotud Börsi ja Börsi liikme vahelised vaidlused kuuluvad läbivaatamisele vastavalt Eesti õigusele Börsi Vahekohtus (Vahekohus) Vahekohtu Reglemendis ettenähtud korras.

Juhul, kui Reglement näeb ette võimaluse vastava järelevalvetoimingu, -abinõu või sanktsiooni vaidlustamiseks, laieneb eelmises lauses sätestatu ka Börsi Noteerimis- ja Järelevalvekomisjoni, Börsi juhatuse või selleks

volitatud Börsi töötaja pädevuses kohaldatud järelevalvemeetme, - abinõu või määratud sanktsiooni vaidlustamisele.

- 3.9.2. Teistsuguse kokkuleppe puudumisel kuuluvad Börsi liikmete vahelised kauplemisega seotud vaidlused läbivaatamisele vastavalt Eesti õigusele Vahekohtus Vahekohtu Reglemendis ettenähtud korras.

4. Kauplemisreeglid

4.1. Üldreeglid

- 4.1.1. Lähtuvalt kauplemise eesmärgiks olevate väärtpaberite liigist kaubeldakse Börsil vastavalt kas kapitaliväärtpaberite (kapitaliturg) või võlakohustust tõendavate väärtpaberite (võlakiri) turul (võlakirjaturg). Kapitali- ja võlakirjaturg jaguneb omakorda vastavalt erinevateks turusegmentideks (*Market Segment*, kapitalituru korral) või turgudeks (*Market*, võlakirjaturu korral).
- 4.1.2. Juhul kui Reglemendi käesolevas osas ei ole otseselt sätestatud teisiti, laieneb punkti 4 alapunktides sätestatu kauplemisele nii kapitali- kui ka võlakirjaturul ning vastavalt nende erinevates turusegmentides ja turgudel.
- 4.1.3. Kauplemisel on Börsi liikmed kohustatud täiendavalt järgima Börsi juhatuse poolt kauplemisreeglite rakendamiseks kehtestatud nõudeid (kauplemisreeglite spetsifikatsioon), millega võib ette näha:
- (i) kauplemispäeva koosseisu kuuluvate erinevate perioodide (kauplemiseelne periood, kauplemisperiood, kauplemisjärgne periood), perioodisestest etappide ning muude kauplemistoimingute ajalise režiimi ja nendega seotud piirangud kauplemissüsteemi kasutamisele (funktsionaalsed piirangud);
 - (ii) kauplemissüsteemi kindla funktsiooni (nt. tasakaaluhinna arvutamine, tehingutellimuse erinevate tingimuste käsitlemine) toimimispõhimõtete või parameetrite täpsustava kirjelduse;
 - (iii) täpsemad nõuded määratud vastaspoolega tehingutest teavitamisele, samuti loetelu tehinguliikidest või asjaoludest, mil punkti 5.6 alapunktides sätestatud teavitamisnõuet ei kohaldata;
 - (iv) väärtpaberi hinnasammu;
 - (v) väärtpaberi miinimumkoguse;
 - (vi) väärtpaberi standardkoguse, turutegija poolt avaldatavate ostu- ja müügitellimuste maksimaalse lubatud hindade vahe ning vajadusel muud turutegemist puudutavad väärtpaberipõhised erinõuded;
 - (vii) väärtpaberi võrdlushinna limiidi;
 - (viii) väärtpaberi blokktehtingu künnise;
 - (ix) tehingutellimuste liigid, tüübid ja tingimused, samuti tehingutellimuste sobitamisel rakendatavad prioriteedireeglid;
 - (x) Börsi poolt seoses turu korraldamisega läbi kauplemissüsteemi osutatavate muude teenuste spetsifikatsiooni (nt. emissioonioksjonid);
 - (xi) kauplemisinformatsiooni ja kauplemisstatistika koostamise põhimõtted;
 - (xii) muud kauplemistoiminguid puudutavad kauplemistehnilised parameetrid, nõuded või piirangud.

Kauplemisreeglite spetsifikatsiooni muutmisele ei kohaldata punktis 3.1.3 ja väärtpaberituru seaduse paragrahvis 128 sätestatut.

Kauplemisreeglite spetsifikatsioonis tehtud muudatused jõustuvad Börsi juhatuse otsuses määratud ajal pärast nende avaldamist Börsi veebilehel. Muudatustest kauplemisreeglite spetsifikatsioonis teavitatakse Börsi liikmeid ette hiljemalt kümme (10) päeva enne vastavate muudatuste jõustumist.

Nimetatud etteteatamisnõuet ei kohaldata juhul, kui turu korra- või õiguspärase toimimise tagamiseks, Börsile õigusaktidega või nende alusel pandud kohustuse täitmiseks, investorite huvide kaitseks või muu olulise õiguse kaitseks või ohu vältimiseks on vajalik muudatuste viivitamatu jõustumine.

4.2. Liikmelisus Börsil

4.2.1. Kauplemissüsteemi võib kauplemiseks kasutada üksnes Börsi liige.

Börsi liikme staatuse andmise otsustab Börsi juhatus Börsi poolt selleks kehtestatud nõuetele vastava taotluse alusel (liikmestaatuse taotlus).

Arvestades liikmesbörside poolt börsi liikmelisuse suhtes kehtestatud nõuete sarnasust, on teise liikmesbörsi liikmena tegutsevale isikule Börsi liikmestaatuse andmise eelduseks üksnes:

- (i) kauplemistegevusega seotud investeerimisteenuste osutamiseks vajaliku tegevusloa või õiguse olemasolu;
- (ii) liikmestaatuse raames kavandatud tegevuse alustamiseks taotleja asukohariigi õigusega ettenähtud toimingute (nt. järelevalve teostaja teavitamine vms.) teostamine; ning
- (iii) liikmelepingu sõlmimine Börsiga.

4.2.2. Börsi liikmestaatuse taotleja soovi korral võib taotletav liikmestaatus piirduda kauplemisõigusega üksnes teatud turul ja vastavalt selle turu kindlaksmääratud turusegmendis (INET Nordic) või turul (Genium INET).

4.2.3. Börsi liikme aktsiakapital peab olema vähemalt 50 000 eurot ning tema organisatsiooniline ülesehitus, tehniline varustus ja rakendatavad riski- ning sisekontrolli meetmed (sh. sisekorra- või muud sarnased eeskirjad) peavad olema piisavad, et kindlustada õigusaktide ja Reglemendiga Börsi liikmele seatud nõuete täitmine ning reeglitele vastav kauplemine.

4.2.4. Börsi liikmestaatuse taotlemise ja omamise eelduseks on investeerimisühingu või krediidasutuse tegevusluba, mis annab õiguse kauplemisega seotud investeerimisteenuste osutamiseks vastaval turul või selle segmendis, ning avalik-õigusliku järelevalveasutuse või asjassepuutuva välisriigi õiguse kohaselt muu selleks pädeva järelevalve teostaja poolne järelevalve vastavalt liikmestaatuse taotleja või Börsi liikme tegevuse üle väärtpaberiturul.

4.2.5. Isikutele, kes omavad investeerimisteenuste osutamise õigust, kuid kellel puudub vastavalt kas investeerimisühingu või krediidasutuse tegevusluba, Börsi liikme staatust ei anta.

4.2.6. Börsi liikmestaatuse omandanud isik võib alustada kauplemist ning tegutseda Börsi liikmena üksnes juhul, kui tema suhtes on täidetud kõik alljärgnevad tingimused ja nõuded:

- (i) Börsi liikme juures töötab vähemalt kaks börsimaaklerit;

- (ii) Börsi liikme tehnilised seadmed, samuti ühendus kauplemissüsteemiga, on saanud Börsi kooskõlastuse vastavalt punktile 3.2.7;
- (iii) Börsi liige, kes ei ole samaaegselt krediidasutusest Eesti väärtpaberite keskregistri kontohaldur, on sõlminud Reglemendi osa "Börsitehingute realiseerimise ja arveldamise reeglid" kohaselt nõutava arvelduslepingu; ning
- (iv) täidetud on muud Reglemendi osas "Börsitehingute realiseerimise ja arveldamise reeglid" kauplemise alustamise, kauplemise ning tehingute nõuetekohase arveldamise eeldusena sätestatud nõuded.

4.2.7. Kauplemissüsteemi kasutamiseks ning selles tehtud kauplemistoimingu eest vastutava Börsi liikme tuvastamiseks antakse igale Börsi liikmele üks ja kordumatu Börsi liikme tunnuscode (*Membership Identity*).

Erandina, kui see on vajalik Börsi liikme sisemiste organisatsiooniliste üksuste kauplemistoimingute eristamiseks, võib Börs sellekohase põhjendatud taotluse alusel väljastada taotluse esitanud Börsi liikmele "täiendava Börsi liikme tunnuscode'i" (nt. kauplemine kindlaksmääratud turul või vastavalt selle segmendis, automaatne tehingutellimuste edastamine vms).

4.2.8. Börsitehingust tulenevate kohustuste nõuetekohase täitmise (*arveldamine*) eest vastutab Börsi liige tehingu pooleks oleva teise Börsi liikme ees olenemata sellest, kas vastav börsitehing oli tehtud Börsi liikme enda või kolmanda isiku arvel.

4.2.9. Börsi liikmel on õigus loobuda Börsi liikme staatusest, esitades vastavasisulise kirjaliku taotluse Börsi juhatusele vähemalt kolmkümmend (30) päeva enne soovitud loobumise jõustumise kuupäeva. Börsi liikme staatusest loobumise jõustumise kuupäevaks loetakse selle kalendrikuu viimane tööpäev, mil liikmestaatusest loobumise taotluse esitamisest möödus esimeses lauses nimetatud kolmekümnepäevane etteteatamistähtaeg. Staatusest loobumise jõustumise kuupäevaks peavad kõik vastava Börsi liikme poolt sisestatud tehingutellimused olema tühistatud ning tema poolt tehtud börsitehingutest tulenevad kohustused nõuetekohaselt täidetud.

4.2.10. Börsil on õigus peatada või tühistada Börsi liikmestaatus koheselt, kui ilmneb, et Börsi liikme staatuses tegutsev isik ei vasta olulisel määral Börsi liikme suhtes kehtestatud nõuetele. Kui see on vajalik, et vältida kahju tekitamist teistele Börsi liikmetele, võib Börs lubada enne liikmestaatuse kaotamist sisestatud tehingutellimuste täitmist.

4.3. Börsi kauplemispäev

Börsi kauplemispäeva koosseisu kuuluvate erinevate perioodide (kauplemiseelne periood, kauplemisperiood, kauplemisjärgne periood) ajaline režiim ning kauplemissüsteemi ligipääsuajad nähakse ette kauplemisreeglite spetsifikatsiooniga.

Erakorralise asjaolu esinemisel võib Börs otsustada erandi tegemise kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud ajalises režiimis. Sellisest otsusest teavitatakse asjassepuutuvaid Börsi liikmeid esimesel võimalusel.

4.4. Börsimaakler

4.4.1. Börsi liige kaupleb Börsil maakleri (börsimaakler) kaudu. Börsimaakler esindab Börsi liiget börsimaakleri ja Börsi liikme vahelisest töölepingust tuleneva volituse alusel.

Börsimaakleri volitused Börsi liikme esindamiseks kauplemisel võivad tuleneda ka börsimaakleri ja Börsi liikmega samasse kontserni kuuluva Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi krediidasutuse või investeerimisühingu vahelisest töölepingust. Börsimaakler võib samaaegselt esindada vaid ühte Börsi liiget.

4.4.2. Börsi liige vastutab kõigi tema kauplemissüsteemi ühenduse kaudu kauplemissüsteemis tehtud toimingute eest sõltumata sellest, kas toimingut tegijal oli selleks Börsi liikme volitus või mitte.

Börsi liiget esindav börsimaakler võib kauplemissüsteemi teha üksnes Reglemendiga kooskõlas olevaid sisestusi.

Börsi liige peab tagama, et teda esindav börsimaakler kasutab kauplemissüsteemi sisestuste tegemisel üksnes temale antud personaalset kasutajatunnust (*personal user ID*).

4.4.3. Börsi liige tagab, et börsimaakleri ülesandeid täidab kutsealaselts selleks sobiv isik, kelle suhtes on täidetud järgmised nõuded:

- (i) vähemalt kuuekuuline (6) väärtpaberitega kauplemise kogemus;
- (ii) dokumentaalselt tõestatud teadmised Börsi kauplemisreeglitest ja muudest kauplemist reguleerivatest õigusaktidest;
- (iii) dokumentaalselt tõestatud teadmised majandusest, rahaturgudest ja finantsanalüüsist; ning
- (iv) Börsi poolt kauplemise ning kauplemissüsteemi kasutamise suhtes korraldatud testi läbimine.

4.4.4. Punktis 4.4.3 sätestatud nõuetele vastav isik, kes on ka Börsi hinnangul sobilik börsimaakleri ülesannete täitmiseks, registreeritakse kindlate turgude või turusegmentide suhtes börsimaakleriks Börsi poolt kehtestatud nõuetele vastava taotluse alusel.

Punkti 4.4.3 alapunktis (iv) sätestatud nõuet ei kohaldata liikmesbörsil börsimaaklerina tegutseva isiku suhtes.

Kauplemissüsteemi vastava osa kasutamiseks antakse igale börsimaaklerile personaalne kasutajatunnus (*personal user ID*) ja salasõna (*password*).

Börsimaakler ei või anda oma personaalset kasutajatunnust kasutamiseks teisele isikule, kui Reglemendis ei ole otseselt sätestatud teisiti.

Börsimaakleri esimese kolme (3) kauplemiskuu jooksul võib Börs hoida börsimaakleri tegevust kõrgendatud tähelepanu all.

- 4.4.5. Börsi liige teavitab Börsi viivitamatult punktis 4.4.1 nimetatud töölepingu lõpetamisest, samuti muudest asjaoludest, mis mõjutavad börsimaakleri õigust või võimet esindada Börsi liiget kauplemisel.
- 4.4.6. Börsimaakler, kes ei ole ühe (1) aasta jooksul kauplemises osalenud, kaotab kauplemissüsteemi kasutamise õiguse. Börs teatab sellisest õiguse kaotamisest viivitamatult börsimaaklerile ja tema tööandjaks olevale Börsi liikmele.
- 4.4.7. Põhjendatud juhtudel on Börsil õigus teha börsimaakleri suhtes kehtestatud nõuetest erandeid.

4.5. Tehingutellimuste sisestamine

- 4.5.1. Börsi liige korraldab tehingutellimuste sisestamise ja tehingukorralduste andmise selliselt, et kauplemissüsteemis oleks välistatud Börsi liikme poolt tema enda arvel sisestatud vastassuunaliste tehingutellimuste teadlik omavaheline sobitamine tehinguks.

4.6. Nõuded tehingutellimuste ja tehingute hinnale

- 4.6.1. Tellimusraamatusse sisestatud tehingutellimus, automaatselt sobitatud tehing ning määratud vastaspoolega tehing peab väljendama väärtpaberi jooksvat turuväärtust ega või olla näilik.

Tehing kajastab väärtpaberi jooksvat turuväärtust, kui see on tehtud hinnaga, mis asjaolude igakülgset kaalumist arvestades vastab väärtpaberi väärtusele antud ajahetkel.

Väärtpaberi jooksva turuväärtuse määramisel tuleb muu hulgas arvesse võtta antud ja eelnevate kauplemispäevade hinnamuutusi, väärtpaberi volatiilsust, üldiseid muutusi võrreldavate väärtpaberite hinnastamisel ning muid antud tehinguga seoses asjassepuutuvaid tingimusi.

Tellimusraamatusse sisestatud tehingutellimus ei väljenda väärtpaberi jooksvat turuväärtust, kui tehingutellimuse hinda arvestades erineks sellise tehingutellimuse automaatse sobitamise tulemuseks oleva tehingu hind ilmselgelt väärtpaberi jooksvast turuväärtusest.

- 4.6.2. Börsi liikme poolt sisestatavad tehingutellimused, nende automaatse sobitamise tulemuseks olevad tehingud ning määratud vastaspoolega tehingud ei või üksikult ega kogumis omada majanduslikult põhjendamatut (*devoid of commercial purpose*) või muul viisil õigustamatut mõju väärtpaberi nõudlusele, pakkumisele ning hinnakujundusele (*price structure*), samuti põhjustada viivitusi teiste Börsi liikmete kauplemissüsteemi ligipääsule või seda takistada.

Eelmises lauses sätestatu tähendab, et muu hulgas on keelatud:

- (i) teha varjatult tehinguid, millega kaasneb lubadus omandada hiljem tehingu esemeks olevad väärtpaberid miinimumhinnaga, mille tingimused piiravad tehingu esemeks oleva väärtpaberi tehingule

järgnevat võõrandamist või mis on muul viisil suunatud väärtpaberi avalikust ringlusest kõrvaldamisele;

- (ii) teadlik tehingutellimuste automaatne sobitamine ja tehingute tegemine nii, et samaaegselt on ostjaks ja müüjaks üks ja sama isik;
- (iii) tehingutellimuste automaatne sobitamine ja tehingute tegemine eesmärgiga mõjutada väärtpaberi hinda selleks, et muuta kindlas suunas Börsi liikmele või teisele isikule kuuluvate väärtpaberite (väärtpaberipositsioon) väärtust mingi ajahetke, näiteks aasta või kuulõpu, seisuga;
- (iv) anda tehingukorralduse esitamise soovitus eesmärgiga mõjutada tehingukorraldusest tuleneva tehingutellimuse alusel automaatselt sobitatud või tehingukorralduse alusel tehtud tehingu hinna kaudu väärtpaberi hinda kindlas suunas selleks, et võimaldada kolmandale isikule väärtpaberi ostmist või müüki soodsama hinnaga, kui seda oleks võimaldanud hinna vaba kujunemine turul;
- (v) viivitada väärtpaberi hinda mõjutada võiva tehingutellimuse sisestamisega selleks, et automaatselt sobitada või teha tehing Börsi liikme või kolmanda isiku arvel enne selle tehingutellimuse sisestamist;
- (vi) turumanipulatsioon;
- (vii) tehingud ja toimingud, mis rikuvad ausa ja õiglase kauplemise põhimõtteid.

4.6.3. Börs võib otsustada, et punktides 4.6.1 ja 4.6.2 sätestatud nõuetele mittevastav tehingutellimus loetakse kehtetuks ja kustutatakse tellimusraamatust, ning et nimetatud nõuetele mittevastavat tehingut ei võeta arvesse viimase ostuhinna määramisel.

Börs võib tehingutellimuse kehtetuks lugeda ja selle tellimusraamatust kustutada ka juhul, kui tehingutellimus ei kajasta Börsi hinnangul väärtpaberi jooksvat turuväärtust väärtpaberiemissiooni struktuuri või selle koosseisu kuuluvate väärtpaberite väärtust mõjutava ühinguõigusliku otsuse või muu sarnase toimingu (nn. korporatiivsed sündmused) tõttu.

Börs teatab sellisest otsusest igale asjassepuutuvale Börsi liikmele. Börs võib sellise otsuse konkreetse juhtumi asjaolusid arvesse võttes ka avalikustada.

Börs võib eraldi juhendiga täpsustada tingimusi ja kehtestada näidisloetelu asjaoludest, mida arvestatakse tehingutellimuste või tehingute tühistamisel punktis 4.6.3 ja teistel Reglemendis sätestatud alustel.

4.7. Kauplemise lühiajaline peatamine tellimusraamatus (*Matching Halt*)

4.7.1. Erakorralistes olukordades võib Börs ühe või mitme väärtpaberi suhtes tehingutellimuste automaatse sobitamise peatada (kauplemise lühiajaline peatamine).

Muu hulgas võib Börs kauplemise lühiajaliselt peatada, kui on oodata väärtpaberi hinda mõjutada võiva informatsiooni peatset avaldamist, esineb ebatavaline hinnakõikumine, turuosaliste võrdse informeerimise nõude rikkumise kahtlus, või muu korra- ja õiguspärast kauplemist kahjustav või ohustav asjaolu.

Kauplemise lühiajalise peatamise kestvus peab olema võimalikult lühike.

Mitmel liikmesbörsil kaubeldava väärtpaberi suhtes otsustab kauplemise lühiajalise peatamise börs, millel toimus väärtpaberi kauplemisele võtmine (sh. noteerimine) esimesena (edaspidi kodubörs). Kauplemise lühiajalisest peatamisest teavitab kodubörs viivitamatult teisi liikmesbörsi, kus väärtpaberiga kaubeldakse.

- 4.7.2. Kauplemise lühiajalise peatamise ja sellele järgneva kauplemise taasalustamise kohta avaldab Börs kauplemissüsteemis sellekohase teatise. Kauplemise lühiajalise peatamise kohta avaldatud teates võib näidata ka kauplemise peatamise põhjuse.

Väärtpaberi suhtes, millega Börs kauplemise lühiajaliselt peatas, kehtivad kauplemise lühiajalise peatamise kestel alljärgnevad piirangud ja nõuded:

- (i) peatub tehingutellimuste automaatne sobitamine;
- (ii) tellimusraamatus sisalduvad tehingutellimused ei ole Börsi liikmete suhtes õiguslikult siduvad;
- (iii) keelatud on tehingutellimuste muutmise ja uute tehingutellimuste sisestamine (seejuures on lubatud tehingutellimuste tühistamine);
- (iv) tuleb raporteerida määratud vastaspoolega tehingutest (punkti 5.6 alapunktid);

Kauplemise taasalustamisega kaovad kauplemise lühiajalise peatamisega tehingutellimuste sisestamisele ja muutmisele seatud piirangud, samuti on tellimusraamatus sisalduvad tehingutellimused alates kauplemise taasalustamise hetkest Börsi liikmete suhtes õiguslikult siduvad.

Börs võib otsustada, et kauplemise taasalustamine algab avaoksjoniga. Mitmel liikmesbörsil kaubeldava väärtpaberi suhtes otsustab avaoksjoni kasutamise kodubörs.

4.8. Kauplemise peatamine (*suspension*)

- 4.8.1. Börsil on õigus väärtpaberiga kauplemine peatada, kui avalikkusel puudub võrdsetel alustel ligipääs väärtpaberi või selle emitendi kohta avalikustamisele kuuluvale informatsioonile, või kui sellise informatsiooni avalikustamine on olnud ebapiisav (so. ebaõige, ebatäpne või puudulik), või kui esineb Reglemendis või õigusaktides (nt. Finantsinspektsiooni ettekirjutus) sätestatud muu kauplemise peatamise alus või muu kauplemise peatamist õigustav oluline põhjus.

Mitmel liikmesbörsil kaubeldava väärtpaberi suhtes otsustab kauplemise peatamise kodubörs. Kauplemise peatamisest teavitab kodubörs viivitamatult teisi börsi, kus väärtpaberiga kaubeldakse.

- 4.8.2. Kauplemise peatamine lõpeb kauplemise peatamise aluseks olnud asjaolude äralangemisel.
- 4.8.3. Kauplemise peatamise ja selle põhjuste ning kauplemise peatamisele järgneva kauplemise taasalustamise kohta avaldab Börs kauplemissüsteemis sellekohase teatise.

- 4.8.4. Börs võib otsustada, et kauplemise taaslustamisel alustatakse tehingutellimuste automaatset sobitamist avaoksjoni sätete kohaselt läbiviidava oksjoniga.
- 4.8.5 Börsi liikmel on keelatud teha tehinguid (s.h. määratud vastaspoolega tehinguid) ja sisestada tehingutellimusi väärtpaberi suhtes, kui Börsi kauplemissüsteemis on edastatud teatis kauplemise peatamise kohta väärtpaberiga.

Kauplemise peatamise korral on Börsil õigus tühistada eelnevalt tellimusraamatusse sisestatud tehingutellimused. Kauplemise peatamisele eelnenud ajavahemikul tehtud määratud vastaspoolega tehingutest tuleb Börsi teavitada (Börsile raporteerida) esimesel võimalusel pärast kauplemise taaslustamist.

4.9. Tehingutellimuste automaatne edastamine (*Direct Market Access*)

- 4.9.1. Tehingutellimuste automaatse edastamise all mõistetakse Börsi liikme ja tema kliendi vahelise Interneti- või muu arvutiühenduse kaudu kliendilt saadud tehingutellimuse automatiseeritud sisestamist otse kauplemissüsteemi läbi Börsi liikme poolt selleks kasutatava tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi.
- 4.9.2. Tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kasutamiseks peab Börsi liige saama Börsilt sellekohase kirjaliku loa, mis väljastatakse Börsi poolt kehtestatud nõuetele vastava taotluse (tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kasutusloa taotlus) alusel.

Tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kasutusloa taotlus peab sisaldama tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi toimimise kirjeldust. Nimetatud kirjeldus peab hõlmama vähemalt:

- (i) Börsi liikme ja tema kliendi vahelises andmeühenduses kasutatavate turvameetmete ning kliendi identifitseerimiseks rakendatavate protseduuride kirjeldust;
 - (ii) protseduuride kirjeldust, millega kontrollitakse tehingutellimust enne selle suunamist kauplemissüsteemi;
 - (iii) tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi sisemiste järelevalveprotseduuride (*internal monitoring*) kirjeldust;
 - (iv) klientide poolt tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kasutamise protseduuride kirjeldust;
 - (v) teavet Börsi liikme poolt klientidele seoses tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kasutamisega võimaldatava kauplemissüsteemist pärineva info kavandatava mahu ja koosseisu kohta ning Börsi liikme poolt selleks sõlmitava informatsiooni edastamise lepingu kohta.
- 4.9.3. Börsi liige vastutab tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kaudu kauplemissüsteemi sisestatud tehingutellimuse eest nii, nagu ta vastutab enda poolt mis tahes muul viisil kauplemissüsteemi sisestatud tehingutellimuse eest.

- 4.9.4. Tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kasutav Börsi liige peab rakendama piisavaid tehnilisi ja organisatsioonilisi meetmeid, et vältida Reglemendis sätestatud nõuetele mittevastavate tehingutellimuste kauplemissüsteemi sisestamist.
- 4.9.5. Börsi liige on kohustatud määrama kontaktisikuks kauplemisosakonna juhataja (*Head of Trading*) või muu kauplemise eest vastutava isiku, kelle ülesandeks on tagada, et tehingutellimuste automaatse edastamise süsteem toimiks vastavalt punkti 4.9 alapunktides sätestatud nõuetele ning kes teostab järelevalvet tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kaudu edastatud tehingutellimuste nõuetelevastavuse üle. Börsi liige on kohustatud määrama ka kontaktisiku asendaja.
- Börsi liige on kohustatud kontaktisiku ja tema asendaja määramisest või muutmisest viivitamatult Börsile teatama. Börsi liige tagab, et kontaktisik või tema asendaja on börsipäeva igal ajahetkel Börsile kättesaadav.
- 4.9.6. Börsi liige peab tagama, et kliendil ei oleks Börsi liikme ja kliendi vahelise tehnilise ühenduse kaudu õigustamatut ligipääsu mitteavalikule turuinfole.
- 4.9.7. Börsi liige teavitab Börsi viivitamatult igast tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemis tehtud olulisest muudatusest või täiendusest.
- 4.9.8. Börsil on igal ajal õigus nõuda Börsi liikme tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kohta käiva ajakohastatud teabe esitamist.
- 4.9.9. Tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi võivad kasutada üksnes need kliendid, kes on sõlminud Börsi liikmega eraldi kirjaliku (või sellega võrdsustatud vormis) lepingu tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kasutamise tingimuste kohta. Muu hulgas peab nimetatud leping sisaldama vähemalt:

- (i) kokkulepet Börsi liikme poolt kliendi suhtes võetavate riskide maksimaalse piirmäära kohta, juhul kui kliendi ja Börsi liikme vahel puudub kokkulepe, mis annab Börsi liikmele õiguse kontrollida kliendi väärtpaberi- või arvelduskonto jääki ning teha sellistel kontodel kliendi poolt võetud positsioonide katmiseks vajalikke toiminguid (nt. broneering);
- (ii) kokkulepet, mis annab Börsi liikmele õiguse peatada tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kasutamine kliendi poolt;
- (iii) kokkulepet, mis määrab Börsi liikme vastutuse seoses kauplemissüsteemi edastatud tehingutellimuste jälgimise ja tühistamisega lepingus kindlaksmääratud juhtudel;
- (iv) kokkulepet, mis annab Börsi liikmele õiguse tühistada punkti 4.6 alapunktides sätestatud nõuetele mittevastavad tehingutellimused ja määrab kindlaks selle õiguse teostamise täpsema korra, ning volitab Börsi tehingute tühistamiseks punkti 5.7 alapunktide ning Reglemendi teiste sätetega kindlaksmääratud alustel ja korras;
- (v) kokkulepet, mis keelab tehingutellimuste sisestamise, kui need üksikult või kogumis omavad majanduslikult põhjendamatu (*devoid of commercial purpose*) või muul viisil õigustamatut mõju väärtpaberi nõudlusele, pakkumisele ning hinnakujundusele (*price structure*), või

kui tehingutellimused võivad põhjustada viivitusi teiste Börsi liikmete kauplemissüsteemi ligipääsule või seda takistada;

- (vi) kokkulepet, millega klient võtab endale kohustuse mitte levitada kauplemissüsteemist tuletatud avalikku turuinfot;
- (vii) tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kasutamise tingimuste kirjeldust.

4.9.10. Börsi liikme poolt tehingutellimuste automaatseks edastamiseks süsteemis kasutatavad tehnilised seadmed peavad tagama vähemalt alljärgnevate nõuete täitmise:

- (i) tehingutellimus peab sisaldama kliendi poolt tehingutellimuse sisestamise kuupäeva ja kellaega;
- (ii) tehingutellimuste automaatse edastamise süsteem peab välistama tehingutellimuse tellimusraamatusse sisestamise juhul, kui vastava tehingutellimuse täitmisega kaasneks kliendi suhtes kindlaksmääratud riskide maksimaalse piirmäära ületamine. Tehingutellimuste automaatse edastamise süsteem peab samaaegselt edastama Börsi liikmele teabe sellise tehingutellimuse sisestamise katse ja tingimuste kohta;
- (iii) Börsi liige peab mis tahes ajahetkel suutma kontrollida tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kaudu kliendi poolt edastatud tehingutellimustest tulenevat koguriski;
- (iv) kliendi tehniliste seadmete suhtes rakendatakse piisavaid andmeturvameetmeid (*firewalls*), kui Börsi liikmel ei ole kliendiga sõlmitud lepingust tulenevat õigust kliendi tehniliste seadmete ning nendega seotud tehniliste ühenduste kontrollimiseks.

4.9.11. Tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemis võib Börsi liige kasutada üksnes selliseid tehnilisi seadmeid, mille nõuetekohane ja tõrgeteta toimimine on saanud Börsi liikme kooskõlastuse tema poolt läbiviidud testide alusel. Börsil on õigus nõuda tehniliste seadmete täiendavat testimist.

Tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemis kasutatavate tehniliste seadmete ühendamiseks kauplemissüsteemiga on vajalik Börsi kooskõlastus.

4.9.12. Tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemis kasutatavate tehniliste seadmete ja kauplemissüsteemi vahelise andmeühenduse loomiseks võib kasutada ainult selleks spetsiaalselt antud kasutajatunnust (*user-ID*).

4.9.14. Tehingutellimusi võib tehingutellimuste automaatse edastamise süsteemi kaudu edastada üksnes nende väärtpaberite suhtes, mille puhul kasutatakse tehingutellimuste automaatset sobitamist.

4.10. Automatiseeritud kauplemine (*Algorithmic Trading*)

4.10.1. Börsi kirjaliku nõusoleku alusel võib Börsi liige kasutada kauplemisel tehingutellimuste sisestamiseks, muutmiseks või tühistamiseks tarkvara (automatiseeritud kauplemise süsteem), mis etteprogrammeeritud näitajatele reageerides automaatselt genereerib suure arvu tehingutellimusi või vastavalt kas muudab või tühistab eelnevalt kauplemissüsteemi sisestatud tehingutellimused (automatiseeritud kauplemine).

- 4.10.2. Börsi liige peab kehtestama automatiseeritud kauplemise protseduureeglid, mis tagavad, et automatiseeritud kauplemise süsteemi vahendusel sisestatavatest tehingutellimustest tuleneda võivad riskid ei ületa Börsi liikme suhtes kehtestatud piiranguid või riskilimiite (makserisk, ülekanderisk, arveldusrisk).
- 4.10.3. Börsi liikme poolt automatiseeritud kauplemises kasutatavad tehnilised seadmed peavad vastama Reglemendi käesoleva osa punktis 3.2. sätestatud nõuetele.
- 4.10.4. Automatiseeritud kauplemise süsteemi kaudu võib tehingutellimusi kauplemissüsteemi sisestada, neid muuta ja tühistada üksnes selleks väljastatud spetsiaalse kasutajatunnust (*user- ID*) kasutades.
- 4.10.5. Börsi liige on kohustatud määrama automatiseeritud kauplemise süsteemi eest vastutavaks kontaktisikuks kauplemisosakonna juhataja (*Head of Trading*) või muu sarnaste ülesannetega isiku. Nimetatud isiku ülesandeks on tagada, et automatiseeritud kauplemise süsteem toimib vastavalt Reglemendi käesoleva osa punkti 4.10 alapunktides sätestatud nõuetele ning järelevalve automatiseeritud kauplemise süsteemi kaudu sisestatud tehingutellimuste üle. Börsi liige on kohustatud määrama ka kontaktisiku asendaja.

Börsi liige on kohustatud kontaktisiku ja tema asendaja määramisest või muutmisest viivitamatult Börsile teatama. Börsi liige tagab, et kontaktisik või tema asendaja on börsipäeva igal ajahetkel Börsile kättesaadav.

4.11. Rikkumised

- 4.11.1. Järelevalve Börsi liikme tegevuse üle, tema suhtes rakendatavad sanktsioonid ning vaidluste lahendamise kord on reguleeritud Reglemendi osades "Järelevalve" ja "Leppetrahvide määrad".

4.12. Maakleriturg (Turutegemine)

- 4.12.1. Börs annab Börsi liikmele õiguse tegutseda teatud väärtpaberi suhtes turutegijana Börsi poolt kehtestatud nõuetele vastava kirjaliku taotluse alusel. Börs vaatab taotluse läbi viieteistkümne (15) tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest.
- 4.12.2. Börsil on õigus kehtestada turutegija poolt avaldatavate ostu- ja müügitellimuste maksimaalne lubatud hindade vahe (turutegija noteeringute kursivahemiku limiit) ning muud nõuded turutegemisele (Nõuded Turutegemisele) (*Guidelines for Market Making*).
- 4.12.3. Börsi liige on kohustatud täitma Börsi kehtestatud nõudeid ja tingimusi turutegemisele (Nõuded Turutegemisele).
- 4.12.4 Börs avalikustab maakleriturul kaubeldavate väärtpaberite nimekirja, kus näidatakse vastava väärtpaberi turutegijad ning väärtpaberi suhtes kehtestatud standardkogus.

4.12.5. Börsi liige võib loobuda väärtpaberi suhtes turutegija staatusest Börsi poolt kehtestatud nõuetele vastava kirjaliku taotluse alusel. Turutegija staatusest loobumise taotluse esitanud Börsi liige on kohustatud täitma turutegija kohustusi nelja (4) nädala jooksul arvates Börsile taotluse esitamise kuupäevast.

Börsi juhatusel on õigus Börsi liikme põhjendatud taotluse alusel nimetatud tähtaega lühendada.

4.12.6. Juhul, kui turutegija on rikkunud turutegija suhtes kehtivaid nõudeid, on Börsi juhatusel õigus peatada või tühistada Börsi liikme turutegija staatus ühe või mitme väärtpaberi suhtes.

4.13. Vahendatud ligipääs (*Sponsored Access*)

4.13.1. Vahendatud ligipääsu all mõistetakse lahendit, millega Börsi liige võimaldab oma kliendile Börsi liikme tunnuskoodi (*Membership Identity*) kasutades tehingutellimuste kauplemissüsteemi sisestamist otse või kolmandast isikust teenusepakkuja (*third party vendor*) kaudu. Börsi liikme kliendile, kes omab liikmestaatus ühel või mitmel liikmesbörsil, ei või vahendatud ligipääsu võimaldada.

4.13.2. Vahendatud ligipääsu võimaldamiseks peab Börsi liige saama Börsilt sellekohase kirjaliku loa, mis väljastatakse Börsi poolt kehtestatud nõuetele vastava taotluse alusel. Taotluses tuleb kirjeldada kavandatava vahendatud ligipääsu lahendi toimimist vähemalt alljärgneva osas:

- (i) vahendatud ligipääsu võimaldava Börsi liikme, kliendi ning kauplemissüsteemi vahelises ühenduses kasutatavate turvameetmete kirjeldus, samuti nende meetmete kirjeldus, millega tagatakse, et klient ei riku vahendatud ligipääsu kasutava kliendi suhtes kehtestatud piiranguid;
- (ii) nende kontrollprotseduuride (*verification procedure*) kirjeldus, mida rakendatakse vahendatud ligipääsu kasutava kliendi poolt esitatud tehingutellimuse suhtes enne selle sisestamist kauplemissüsteemi;
- (iii) vahendatud ligipääsu toimimise järelevalveprotseduuride kirjeldus (*routines for monitoring*);
- (iv) vahendatud ligipääsu kliendipoolse kasutamise protseduuride kirjeldus;
- (v) teavet klientidele vahendatud ligipääsu kaudu kättesaadavaks tehtava kauplemissüsteemist pärineva info mahu ja koosseisu ning Börsi liikme poolt selleks sõlmitava informatsiooni edastamise lepingu kohta.

4.13.3. Börsi liige vastutab vahendatud ligipääsu lahenduse kaudu kauplemissüsteemi sisestatud tehingutellimuse eest nii, nagu ta vastutab enda poolt mis tahes muul viisil kauplemissüsteemi sisestatud tehingutellimuse eest. Muu hulgas vastutab Börsi liige kõigi tema tunnuskoodi (*Membership Identity*) kasutades kauplemissüsteemi ühenduse kaudu tehtud toimingute ja nende tagajärgede eest sõltumata sellest, kas vastav toiming teostati tema volitatud esindaja, vahendatud ligipääsu kasutava kliendi või mõne muu isiku poolt.

- 4.13.4. Vahendatud ligipääsu võimaldav Börsi liige peab rakendama piisavaid tehnilisi ja organisatsioonilisi meetmeid, et vältida Reglemendis sätestatud nõuetele mittevastavate tehingutellimuste kauplemissüsteemi sisestamist. Börsi liige peab tagama, et vahendatud ligipääsu suhtes rakendatakse piisavaid tehingutellimuste nõuetelevastavuse eelkontrolli meetmeid (*adequate pre-trade validations*), ning et vahendatud ligipääs toimiks muus osas igal ajal täies vastavuses punkti 4.13.2 kohaselt esitatud kirjeldustele.
- 4.13.5. Börsi liige on kohustatud määrama kontaktisikuks kauplemisosakonna juhataja (*Head of Trading*) või muu kauplemise eest vastutava isiku, kelle ülesandeks on tagada, et vahendatud ligipääs toimiks vastavalt punkti 4.13 alapunktides sätestatud nõuetele ning kes teostab järelevalvet tehingutellimuste vahendatud ligipääsu korras edastatud tehingutellimuste nõuetelevastavuse üle. Börsi liige on kohustatud määrama ka kontaktisiku asendaja. Börsi liige on kohustatud kontaktisiku ja tema asendaja määramisest või muutumisest viivitamatult Börsile teatama. Börsi liige tagab, et kontaktisik või tema asendaja on börsipäeva igal ajahetkel Börsile kättesaadav.
- Täiendavalt on Börsi liige kohustatud Börsile teatama Börsi poolt nõutud andmed vahendatud ligipääsu kasutava Börsi liikme kliendi kohta (nimi, asukohariik, kontaktaadress jms.).
- 4.13.6. Börsi liige peab tagama, et vahendatud ligipääsu kasutaval kliendil ei oleks Börsi liikme või kauplemissüsteemi ühenduse kaudu õigustamatut ligipääsu mitteavalikule turuinfole.
- 4.13.7. Börsi liige teavitab Börsi viivitamatult igast vahendatud ligipääsu lahendis tehtud olulisest muudatusest või täiendusest.
- 4.13.8. Börsil on igal ajal õigus nõuda Börsi liikmelt vahendatud ligipääsu kohta käiva ajakohastatud teabe esitamist.
- 4.13.9. Vahendatud ligipääsu võivad kasutada üksnes need kliendid, kes on sõlminud Börsi liikmega eraldi kirjaliku (või sellega võrdsustatud vormis) lepingu vahendatud ligipääsu kasutamise tingimuste kohta. Muu hulgas peab nimetatud leping sisaldama vähemalt:

- (i) kokkulepet Börsi liikme poolt kliendi suhtes võetavate riskide maksimaalse piirmäära kohta, juhul kui kliendi ja Börsi liikme vahel puudub kokkulepe, mis annab Börsi liikmele õiguse kontrollida kliendi väärtpaberi- või arvelduskonto jääki ning teha sellistel kontodel kliendi poolt võetud positsioonide katmiseks vajalikke toiminguid (nt. broneering);
- (ii) kokkulepet, mis annab Börsi liikmele õiguse peatada viivitamatult vahendatud ligipääsu kasutamine kliendi poolt;
- (iii) kokkulepet, mis määrab Börsi liikme kohustused seoses vahendatud ligipääsu kaudu kauplemissüsteemi edastatud tehingutellimuste jälgimise ja tühistamisega lepingus kindlaksmääratud juhtudel;
- (iv) kokkulepet, mis reguleerib Börsi liikme õigust tühistada punkti 4.6 alapunktides sätestatud nõuetele mittevastavad tehingutellimusi ja tehinguid, ning volitab Börsi tehingutellimuste ja tehingute

tühistamiseks Reglemendis või teistes Börsi pädevuses kehtestatud nõuetes ja dokumentides sätestatud alustel;

- (v) kokkulepet, mis annab Börsi liikmele vahendatud ligipääsu toimimisse kaasatud kliendi tehniliste süsteemide kontrollimise õiguse;
- (vi) kokkulepet, mis keelab tehingutellimuste sisestamise, kui need üksikult või kogumis omavad majanduslikult põhjendamatu (*devoid of commercial purpose*) või muul viisil õigustamatut mõju väärtpaberi nõudlusele, pakkumisele ning hinnakujundusele (*price structure*), või kui tehingutellimused võivad põhjustada viivitusi teiste Börsi liikmete kauplemissüsteemi ligipääsule või seda takistada;
- (vii) kokkulepet, millega klient võtab endale kohustuse mitte levitada kauplemissüsteemist tuletatud avalikku turuinfot;
- (viii) vahendatud ligipääsu kasutamise tingimuste kirjeldust.

4.13.10. Börsil on õigus kehtestada piirang, mille kohaselt ei või vahendatud ligipääsu kaudu edastatava tehingutellimuse hinna erinevus võrreldes viimase ostuhinnaga (*Latest Paid Price*) ületada Börsi poolt kindlaksmääratud limiiti, ning et sellisele piirangule mittevastav tehingutellimus kuulub automaatselt tühistamisele.

4.13.11. Börsi liikme ja tema kliendi pool vahendatud ligipääsu toimimiseks kasutatavad tehnilised seadmed peavad tagama vähemalt alljärgnevate nõuete täitmise:

- (i) tehingutellimus peab sisaldama kliendi poolt tehingutellimuse sisestamise kuupäeva ja kellaega;
- (ii) kõigi vahendatud ligipääsu kaudu edastatud tehingutellimuste suhtes rakendatakse punkti 4.13.2 kohaselt esitatud kirjelduses toodud tehingutellimuste nõuetelevastavuse eelkontrolli meetmeid;
- (iii) vahendatud ligipääsu süsteem peab välistama tehingutellimuse tellimusraamatusse sisestamise juhul, kui vastava tehingutellimuse täitmisega kaasneks kliendi suhtes kindlaksmääratud riskide maksimaalse piirmäära ületamine. Süsteem peab samaaegselt edastama Börsi liikmele teabe sellise tehingutellimuse kohta;
- (iv) Börsi liige peab mis tahes ajahetkel suutma kontrollida vahendatud ligipääsu kaudu kliendi poolt edastatud tehingutellimustest tulenevat koguriski;
- (v) kauplemissüsteemiga ühenduses olevate kliendi tehniliste seadmete suhtes rakendatakse piisavaid andmeturvameetmeid.

4.13.12. Vahendatud ligipääsu toimimises võib kasutada üksnes selliseid tehnilisi seadmeid, mille nõuetekohane ja tõrgeteta toimimine on saanud Börsi liikme kooskõlastuse tema poolt läbiviidud testide alusel. Börsil on õigus nõuda tehniliste seadmete täiendavat testimist. Vahendatud ligipääsu toimimiseks kasutatavate tehniliste seadmete ühendamiseks kauplemissüsteemiga on vajalik Börsi kooskõlastus.

4.13.13. Vahendatud ligipääsu toimimiseks kasutatavate tehniliste seadmete ja kauplemissüsteemi vahelise andmeühenduse loomiseks võib kasutada ainult selleks spetsiaalselt antud kasutajatunnust (*user- ID*).

4.13.14. Tehingutellimusi võib vahendatud ligipääsu kaudu edastada üksnes nende väärtpaberite suhtes, mille puhul kasutatakse tehingutellimuste automaatset sobitamist.

5. Kapitaliturg (INET Nordic)

Punkti 5 alapunktides reguleeritakse kauplemist kapitaliväärtpaberitega kauplemissüsteemis INET Nordic.

5.1. Kapitaliturg (Equity Cash Market)

Reglemendi käesoleva osa punktides 5.2-5.12 sätestatud kohaldatakse kauplemisele alljärgnevatel kapitalituru turusegmentides:

- (i) aktsiad;
- (ii) emissiooniinstrumendid;
- (iii) investeerimisfondi osakud;
- (iv) ostutähed.

5.2. Kauplemismeetodid

5.2.1. Börsitehinguid tehakse läbi tellimusraamatu või väljaspool tellimusraamatut (määratud vastaspoolega tehing).

5.3. Kauplemispäev

5.3.1. Börsi kauplemispäev koosneb alljärgnevatest perioodidest:

- (i) kauplemiseelne periood (*Pre-Trading Session*);
- (ii) kauplemisperiood (*Trading Hours*);
- (iii) kauplemisjärgne periood (*Post-Trading Session*).

5.3.2. Kauplemiseelsel perioodil võib Börsi liige sisestada tellimusraamatusse avaoksjonile määratud tehingutellimusi, tehingutellimusi muuta ja tühistada, teavitada määratud vastaspoolega tehingutest ning teostada muid toiminguid vastavalt kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatule.

5.3.3. Kauplemisperioodil:

- (i) võib Börsi liige sisestada tellimusraamatusse tehingutellimusi, samuti neid muuta ja tühistada;
- (ii) toimub hinna, koguse ning teiste tingimuste poolest üksteisele vastavate tellimusraamatusse sisestatud ostu- ja müügitellimuste tehinguks (automaatselt sobitatud tehing) sobitamine tehingutellimuste automaatse sobitamise teel;
- (iii) peab Börsi liige teavitama Börsi määratud vastaspoolega tehingutest (punkti 5.6 alapunktid);
- (iv) võib taotleda tehingute tühistamist (punkt 5.7).

5.3.4. Kauplemissjäärgsel perioodil:

- (i) võib Börsi liige tellimusraamatusse sisestatud tehingutellimusi muuta või tühistada;
- (ii) peab Börsi liige teavitama Börsi määratud vastaspoolega tehingutest (punkti 5.6 alapunktid);
- (iii) võib taotleda tehingute tühistamist (punkt 5.7);
- (iv) tühistatakse automaatselt tehingutellimused, mille kindlaksmääratud kehtivusaeg on möödunud, samuti peatatud tehingutellimused ning määratud vastaspoolega tehingu kohta sisestatud, kuid tehingu vastaspoole poolt kinnitamata raportid.

5.4. Tellimusraamat ja tehingutellimused

5.4.1. Väärtpaberiga võib kaubelda ühes või mitmes tellimusraamatus.

5.4.2. Tehingutellimus on Börsi liikme poolt tellimusraamatusse sisestatud pakkumus, mis väljendab Börsi liikme õiguslikult siduvat ettepanekut vastavalt kas osta (ostutellimus) või müüa (müügitellimus) tellimuses määratletud väärtpabereid enda või kolmanda isiku (klient) arvel tehingutellimuses määratletud tingimustel.

5.4.3. Börsi liige võib tehingutellimusi sisestada (*place*), muuta (*change*) või tühistada (*cancel*). Nimetatud toimingute suhtes võib kauplemissreeglite spetsifikatsiooniga ette näha täpsemad ajalised piirangud.

5.4.4. Tehingutellimus peab sisaldama vähemalt alljärgnevat informatsiooni:

- (i) tellimusraamatu identifitseerimiskood (*order book identity*);
- (ii) hind (*price*) eurodes, kui kauplemissreeglite spetsifikatsioon ei näe ette hinna väljendamist muus vääringus;
- (iii) kogus (*väärtpaberite arv*);
- (iv) märge selle kohta, kas tehingutellimus on ostu- või müügitellimus;
- (v) märget selle kohta (*Capacity*) kas tehingutellimus on sisestatud kliendi, emitendi, turutegija või Börsi liikme enda arvel, või stabiliseerimise raames.

Tehingutellimuse tingimuste määratlemine ning nende käsitlemine kauplemissüsteemis toimub vastavalt kauplemissreeglite spetsifikatsioonile, arvestades Turumudeli Kirjelduses toodut.

5.4.5. Tehingutellimuse muutmiseks loetakse eelnevalt tellimusraamatusse sisestatud tehingutellimuse mis tahes parameetri (näiteks hind ja/või kogus) muutmist. Tehingutellimuse muutmine võib muuta tehingutellimuse prioriteeti.

5.4.6. *kehtetu*

5.4.7. Tehingutellimuse tühistamisega kustutatakse tehingutellimus tellimusraamatust.

5.4.8. Kauplemissreeglite spetsifikatsioon võib ette näha piirangu, mille kohaselt ei või tellimusraamatusse sisestatava tehingutellimuse hind (hind väärtpaberi

kohta) olla väljaspool kauplemisreeglite spetsifikatsiooniga ette nähtud võrdlusmiiti.

Juhul, kui kliendi poolt Börsi liikmele antud tehingukorralduses on hind väljendatud Eesti kroonides, peab Börsi liige vastava tehingukorralduse täitmiseks tellimusraamatusse sisestatava(te)s tehingutellimus(t)es määratlema hinna eurodes lähtuvalt Eesti Panga poolt kehtestatud ametlikust keskkursist. Eelmises lauses sätestatud nõuet ei kohaldata kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud juhtudel.

5.5. Tehingud tellimusraamatus

5.5.1. Kauplemismeetodite kasutamine ning tehingutellimuste automaatne sobitamine kauplemispäeva erinevatel perioodidel toimub vastavalt kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatule, arvestades Turumudeli Kirjelduses toodut. Tellimusraamatusse sisestatud tehingutellimused osalevad kauplemisperioodi alguses avaoksjonil, kauplemisperioodil tehingutellimuste automaatsel sobitamisel ning kauplemisperioodi lõpus sulgemisoksjonil.

Muu hulgas võib kauplemisreeglite spetsifikatsioon ette näha teatud turu segmendis kaubeldavate või konkreetsete kapitaliväärtpaberite suhtes rakendatava oksjoni erisused, samuti selle, et teatud turu segmendis kaubeldavate või konkreetsete kapitaliväärtpaberite suhtes oksjonit ei rakendata.

5.6. Tellimusraamatu välised tehingud - määratud vastaspoolega tehingud

5.6.1. Börsi liige teavitab Börsi igast Börsi liikme osalusel tehtud määratud vastaspoolega tehingust.

5.6.2. Määratud vastaspoolega tehing on tehtud Börsi liikme osalusel, kui vastav Börsi liige on enda või kolmanda isiku arvel võtnud aktiivselt osa tehingu tingimustes kokkuleppe saavutamisest.

5.6.3. *kehtetu*

5.6.4. Tehingus osalenud Börsi liikmed teavitavad Börsi määratud vastaspoolega tehingust tehingu registreerimisega kauplemissüsteemis. Määratud vastaspoolega tehingu registreerimiseks esitavad tehingus osalenud Börsi liikmed kauplemissüsteemi kaudu Börsile sellekohase tehinguraporti, milles näidatakse:

- (i) tellimusraamatu (väärtpaber) identifitseerimiskood;
- (ii) märges selle kohta, kas Börsi liige osales tehingus ostja või müüja poolel (*Buy or Sell code*);
- (iii) tehingu järgi tasutud või tasumisele kuuluv ostuhind;
- (iv) tehingu esemeks olnud väärtpaberite arv;
- (v) juhul, kui tehingus osales vastaspoolena enda või kolmanda isiku arvel teine Börsi liige, teise Börsi liikme tunnuscode. Juhul, kui tehingu vastaspooleks ei olnud teine Börsi liige, raporteeritakse tehing kui sisemine tehing;
- (vi) tehingu tegemise kuupäev ja kellaaeg;

- (vii) tehingu liik ja tüüp – lähtuvalt kauplemisreeglite spetsifikatsioonis toodud määratlustest;
- (viii) märke (*Capacity*) selle kohta, kas tehing on tehtud kliendi, emitendi, turutegija või Börsi liikme enda arvel, või stabiliseerimise raames;
- (ix) tehingust tulenevate kohustuste arveldamise väärtuspäev;
- (x) muud kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud andmed.

Ühe Börsi liikme osalusel tehtud määratud vastaspoolega tehing raporteeritakse Börsile kui vastava Börsi liikme sisemine tehing.

- 5.6.5. Määratud vastaspoolega tehing registreeritakse kauplemissüsteemis tehingus osalenud Börsi liikmete üksteisele vastavate tehinguraportite alusel.

Tehingus osalenud Börsi liige kontrollib enda ja vastaspoole tehinguraporti õigsust, selgitab vea või vastuolu korral välja selle põhjused ning korraldab viivitamatult ebaõige tehinguraporti asendamise uuega. Uue tehinguraporti kauplemissüsteemi sisestanud Börsi liige tagab ebaõige tehinguraporti tühistamise.

Kui kauplemisperioodi lõpuks ei ole määratud vastaspoolega tehingu registreerimiseks esimesena sisestatud tehinguraportile lisandunud sellele vastavat teist tehinguraportit, kustutatakse esimene tehinguraport kauplemissüsteemist ning vastava määratud vastaspoolega tehingu registreerimine eeldab uute tehinguraportite esitamist tehingus osalenud Börsi liikmete poolt.

- 5.6.6. Börsi liikme sisemine tehing registreeritakse tehingus osalenud Börsi liikme tehinguraporti sisestamisega kauplemissüsteemi.

- 5.6.7. Määratud vastaspoolega tehingu registreerimiseks esitatavas tehinguraportis peab Börsi liige määratlema registreeritava tehingu tüübi. Tehingu tüübi määratlemisel juhindutakse kauplemisreeglite spetsifikatsioonist.

- 5.6.8. Kui kauplemisreeglite spetsifikatsioonis ei ole sätestatud teisiti, tuleb määratud vastaspoolega tehing registreerida viivitamatult, kuid mitte hiljem kui kolme (3) minuti jooksul arvates tehingu tegemise hetkest. Juhul, kui määratud vastaspoolega tehingu registreerimine ei ole nimetatud tähtaja jooksul võimalik, tuleb see registreerida esimesel võimalusel arvestades kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud.

- 5.6.9. Börsile raporteeritud määratud vastaspoolega tehingu andmed avalikustatakse kauplemissüsteemi vahendusel viivitamatult. Börsi liikme valikul rakendatakse määratud vastaspoolega tehingu andmete avaldamise suhtes kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud või kauplemissüsteemis määratud tehingu mahust sõltuvat viiteaja perioodi (*deferred publication*), kui:

- (i) tehing on tehtud Börsi liikme oma arvel vastava Börsi liikme kliendiga;
- (ii) tehingu maht on vähemalt võrdne kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud või kauplemissüsteemis määratletud mahuga.

- 5.6.10. Kauplemissüsteemide spetsifikatsiooniga ettenähtud juhtudel ei kohaldata teatud liiki või teatud asjaoludel tehtud määratud vastaspoolega tehingu suhtes ühte või mitut punkti 5.6 alapunktides sätestatud nõuet.

5.7. Tehingute tühistamine

- 5.7.1. Börs võib mõlema tehingupoole taotlusel (tühistamisavaldus) kauplemissüsteemis kajastuva börsitehingu tühistada (kauplemissüsteemist kustutada). Selliseks tühistamiseks tuleb mõlema tehingupooleks oleva Börsi liikme tühistamisavaldus Börsile esitada mitte hiljem, kui kümne (10) minuti jooksul arvates tühistamise objektiks oleva tehingu sobitamisest – automaatselt sobitatud tehingu puhul, või tehingu registreerimisest – määratud vastaspoolega tehingu puhul.
- 5.7.2. Börsi juhatuse poolt selleks volitatud Börsi töötajal on õigus põhjendatud taotluse alusel eelmises punktis sätestatud tühistamisavalduse esitamise perioodi pikendada.
- 5.7.3. Kui tehingu tühistamine on vajalik turu läbipaistvuse ning korrapärase toimimise tagamiseks, võib Börs omal algatusel või Börsi liikme taotlusel tühistada tehingu, mis:

- (i) on tehtud ilmselge vea või eksituse tulemusel;
- (ii) on olulisel määral vastuolus seaduse või Börsi reglemendiga; või
- (iii) on tehtud liikmest sõltumatu kauplemissüsteemi tehnilise rikke tõttu.

Börs ei vastuta tehingu tühistamisega kaasneva kahju, sealhulgas saamata jäänud tulu ja hüvede eest, kui tehingu tühistamine on toimunud õigusaktides, punktide 4.6 või 5.7 alapunktides või teistel reglemendis sätestatud alustel.

5.8. Arveldusreeglid

Börsitehingute arveldamisele kohaldatakse Reglemendi osa "Börsitehingute realiseerimise ja arveldamise reeglite" sätteid.

5.9. Erinõuded kauplemisele aktsiaturul (*Market Segment Shares*)

- 5.9.1. Aktsiatega kauplemisele sätestatud kohaldatakse ka kauplemisele aktsiate hoidmistunnistustega.

Tehingutellimuste automaatne sobitamine

- 5.9.2. Tellimusraamatus tehakse tehinguid tehingutellimuste automaatse sobitamise teel.

Tehingud väljaspool tellimusraamatut - määratud vastaspoolega tehingud

Kauplemisperioodi kestel

- 5.9.3. Kauplemisperioodil ei või blokkteingu künnisest väiksema kogusega määratud vastaspoolega tehingu hind olla väljaspool tehingu tegemise hetke kaalutud keskmist kursivahemikku (*volume weighted average spread*).

Sulgemisoksjoni ajal ei või blokkteingu künnisest väiksema kogusega määratud vastaspoolega tehingu hind olla väljaspool sulgemisoksjoni eelset kaalutud keskmist kursivahemikku.

- 5.9.4. Kaalutud keskmise kursivahemiku leidmiseks vajalike tehingutellimuste puudumisel, samuti väärtpaberi turuväärtust mõjutava turusituatsiooni muutuse korral, peab punktis 5.9.3 nimetatud tehingu hind väljendama tehingu tegemise hetke väärtpaberi jooksvat turuväärtust. Börs võib kauplemisreeglite spetsifikatsiooniga kehtestada väärtpaberi jooksva turuväärtuse määramise täpsemad kriteeriumid. Börsi nõudel peab Börsi liige Börsile põhjendama tehingu hinna vastavust väärtpaberi jooksvale turuväärtusele.

Väljaspool kauplemisperioodi

- 5.9.5. Väljaspool kauplemisperioodi ei või blokkteingu künnisest väiksema kogusega määratud vastaspoolega tehingu hind olla väljaspool kauplemisperioodi lõpu hetke kaalutud keskmist kursivahemikku.

- 5.9.6. Kaalutud keskmise kursivahemiku leidmiseks vajalike tehingutellimuste puudumisel, samuti väärtpaberi turuväärtust mõjutava turusituatsiooni muutuse korral, peab punktis 5.9.5 nimetatud tehingu hind väljendama tehingu tegemise hetke väärtpaberi jooksvat turuväärtust. Börs võib kauplemisreeglite spetsifikatsiooniga kehtestada väärtpaberi jooksva turuväärtuse määramise täpsemad kriteeriumid. Börsi nõudel peab Börsi liige Börsile põhjendama tehingu hinna vastavust väärtpaberi jooksvale turuväärtusele.

- 5.9.7. Punkti 5.9 alapunktides sätestatud piirangud ei laiene kauplemisreeglite spetsifikatsiooniga kindlaksmääratud tüüpi tehingutele. Kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud juhtudel eeldab kindlaksmääratud tüüpi määratud vastaspoolega tehingute registreerimine Börsi eelnevat luba.

5.10. Erinõuded kauplemisele emissiooniinstrumentide turul

- 5.10.1. Emissiooniinstrumentidega kauplemisele sätestatud kohaldatakse ka kauplemisele emissioonitõendite, märkimisoptsioonide ja muude sarnaste instrumentidega.
- 5.10.2. Kui kauplemisreeglite spetsifikatsioonis ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse emissiooniinstrumentidega kauplemisele vastavalt aktsiatega kauplemise kohta punktides 5.9.2 – 5.9.7 sätestatud.

5.11. Erinõuded kauplemisele investeerimisfondi osakute turul

- 5.11.1. Kui kauplemisreeglite spetsifikatsioonis ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse investeerimisfondi osakutega kauplemisele vastavalt aktsiatega kauplemise kohta punktides 5.9.2 – 5.9.7 sätestatud.

5.12. Erinõuded kauplemisele ostutähtedega

- 5.12.1. Kui kauplemisreeglite spetsifikatsioonis ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse ostutähtedega kauplemisele vastavalt aktsiatega kauplemise kohta punktides 5.9.2 – 5.9.7 sätestatud.

6. Võlakirjaturg (Genium INET)

6.1. Võlakirjaturg (*Fixed-Income Market*)

- 6.1.1. Punkti 6 alapunktides reguleeritakse kauplemist võlakohustust tõendavate ja muude samaväärsete väärtpaberitega (võlakirjad/võlainstrumentid) kauplemissüsteemis Genium INET ning nõudeid täpsustatakse kauplemisreeglite spetsifikatsioonis ja/või turumudeli kirjelduses (*Market Model Description*).
- 6.1.2. Iga võlainstrumentiga võib teha tehinguid ühes või mitmes tellimusraamatus.

6.2. Kauplemismeetodid

- 6.2.1. Tehinguid võlainstrumentidega tehakse automaatselt sobitatud tehinguna (läbi tellimusraamatu) alamturul *TSE Bonds Automatch* või määratud vastaspoolega tehinguna alamturul *TSE Bonds*, arvestades kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud.
- 6.2.2. Börsi liige teavitab Börsi igast Börsi liikme osalusel tehtud määratud vastaspoolega tehingust punktis 5.6. sätestatud tingimustel ja korras arvestades kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatud erisustega.

6.3. Kauplemispäev

- 6.3.1. Kui kauplemisreeglite spetsifikatsioonis ei ole sätestatud teisiti, rakendatakse võlakirjaturu kauplemispäevale kapitalituru kauplemispäeva suhtes sätestatud.

6.4. Tehingud, tellimusraamat, tehingutellimused ja hinnad alamturul TSE Bonds Automatch

- 6.4.1. Tellimusraamatusse sisestatud võlainstrumentide tehingutellimuste suhtes rakendatakse automaatse sobitamise protseduuri vastavalt kauplemisreeglite spetsifikatsioonis või turumudeli kirjelduses sätestatule.
- 6.4.2. Kehtetu (nüüd 6.2.2.)
- 6.4.3. Tellimusraamatusse võib sisestada alljärgnevaid tehingutellimusi:
- täistellimus (*Round lot Order*),
 - osatellimus (*Odd lot Order*).
- 6.4.4. Tehingutellimuses peab olema kajastatud alljärgnev teave:
- tellimusraamatu tunnus (*Order Book Identity*);
 - hind (*price*) või tootlus (*yield*);
 - kogus (*volume*);
 - kas tegemist on ostu- või müügitellimusega;
 - muu või erinev kauplemisreeglite spetsifikatsioonis või turumudeli kirjelduses määratletud teave.
- 6.4.5. (nüüd 6.1.2.)

6.5. Tehingud, tellimusraamat, tehingutellimused ja hinnad alamturul TSE Bonds

- 6.5.1. Börsi liige võib tellimusraamatusse sisestada pakkumusetepanekuid (*Interest*) võlainstrumentide ostu ja/või müügi kohta. Tellimusraamatusse sisestatud pakkumusetepanekute suhtes ei rakendata automaatselt sobitamise protseduuri.
- 6.5.2. Pakkumusetepanekute sisestamine tellimusraamatusse toimub vastavalt kauplemisreeglite spetsifikatsioonis või turumudeli kirjelduses sätestatule.
- 6.5.3. Pakkumusetepanekus peab olema kajastatud alljärgnev teave:
- tellimusraamatu tunnus (*Order Book Identity*);
 - kas tegemist on ostu- või müügiettepanekuga.

Lisaks sellele võib Börsi liige kajastada järgnevat teavet:

- hind (*price*) või tootlus (*yield*);
- kogus (*volume*);
- muu vajalik teave.

6.5.4. Hind tuleb määratleda kas hinnana (hind koos kogunenud intressiga – *dirty price* – või ilma selleta – *clean price*) või tootlusena (*yield*) vastavalt kauplemisreeglite spetsifikatsioonis sätestatule.

6.6. **Tehingute tühistamine**

Võlainstrumentidega tehtavate tehingute tühistamine toimub punktis 5.7 sätestatud juhtudel ja korras. Asjakohased täiendavad tingimused ja ajapiirangud sätestatakse vajadusel kauplemisreeglite spetsifikatsioonis.

6.7. **Arveldusreeglid**

6.4.8. Võlainstrumentidega tehtud tehingute arveldamise suhtes kohaldatakse Reglemendi osas „Arveldusreeglid“ sätestatut.